

Urbanistika
UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ

ATESTATO Nr. 0428	KOMPLEKSAS	BENDRASIS PLANAS. RENGIMO ETAPAS. KONCEPCIJOS STADIJA	TOMAS	METAI
	U-1073		II	2011

Šalčininkų
rajo
savivaldybė

Dieveniškų
miestelis
Dieveniškų
seniūnija

DIEVENIŠKIŲ MIESTELIO BENDRASIS PLANAS

RENGIMO ETAPAS. KONCEPCIJA

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS:

ŠALČININKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS

BENDROJO PLANO RENGĖJAS:

UAB „URBANISTIKA“

UAB „INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS PROJEKTAI“

PAREIGOS	PAVARDĖ	PARAŠAS
DIREKTORIUS	J. JAZAVITAS	
PROJEKTO VADOVĖ	G. RATKUTĖ SKAČKAUSKIENĖ	

TURINYS

IVADAS	3
1. MIESTELIO BENDROJO PLANO KONCEPCIJĄ LEMIANČIOS ESAMOS BŪKLĖS IŠVADOS	5
2. SOCIALINĖS – EKONOMINĖS RAIDOS PROGNOZĖS	12
3. BŪSTO PLĖTROS PROGNOZĖS	17
4. NAUJŲ TERITORIJŲ POREIKIS	20
5. MIESTELIO ERDVINĖ KOMPOZICIJA BEI JĄ FORMUOJANTYS VEIKSNIAI	22
5.1. ERDVINĖS STRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS IR VARIANTAI	22
5.1.1. Planuojami Dieveniškų miestelio teritorijos vystymo koncepcijos variantai dvidešimties metų laikotarpiui	23
5.1.2. Svarbiausių ekologinio stabilizavimo ašių ir centrų lokalizavimas	24
5.1.3. Pagrindiniai miestelio plėtros variantų kompoziciniai elementai, formuojantys miestelio struktūrą	26
5.1.4. Miestelio teritorijos vystymo būdai (tipai)	26
5.2. GAMTOSAUGOS KRYPTYS	27
6. PLANINĖ STRUKTŪRA, TERITORIJŲ FUNKCIJOS IR NAUDOJIMAS	30
6.1. FUNKCINIŲ PRIORITETŲ ZONOS	30
6.2. ŽALŪJŲ PLOTŲ SISTEMOS VYSTYMAS	31
6.3. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS	33
6.4. SUSISIEKIMO SISTEMOS PLĖTOJIMO KONCEPCIJA	34
6.4.1. Raidos tendencijos ir pagrindiniai susisiekimo sistemos modernizavimo tikslai	34
6.4.2. Dieveniškų miestelio susisiekimo plėtros modelio formavimo principai	35
6.5. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMO KRYPTYS	37
PRIEDAI	
GRAFINĖ DALIS	
„Erdvinė struktūra“ I variantas M 1:5 000	
„Funkciniai prioritetai“ I variantas M 1:5 000	
„Erdvinė struktūra“ II variantas M 1:5 000	
„Funkciniai prioritetai“ II variantas M 1:5 000	

IVADAS

MIESTELIO BENDROJO PLANO RENGIMO PAGRINDAS IR TIKSLAI

Bendrojo teritorijų planavimo objektas – Dieveniškų miestelis (736,6 ha)

Bendrojo planavimo organizatorius – Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos direktorius.

Miestelio teritorijos bendrasis planas rengiamas vadovaujantis šiais dokumentais:

- Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos 2010 10 21 sprendimu Nr. T-1327;
- Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos Statybos ir architektūros skyriaus Planavimo sąlygomis rajono lygmens bendrojo planavimo dokumentui rengti, 2011 02 11, Nr. A12(25.5.6)-2;
- UAB „Šalčininkų šilumos tinklai“ Planavimo sąlygomis bendrojo planavimo dokumentui rengti, 2011 01 10, Nr.19;
- Vilniaus visuomenės sveikatos centro Šalčininkų skyriaus Planavimo sąlygomis , 2011 01 13, Nr. 21(2-3-7)-22.3.7-1;
- Būsto ir urbanistinės plėtros agentūros Planavimo sąlygomis bendrojo planavimo dokumentui rengti, 2011 01 18, Nr 1.1-49;
- Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Planavimo sąlygomis nacionalinio, regiono, rajono lygmens bendrojo ir specialiojo planavimo dokumentams rengti, 2011 01 18, Nr. 43PLS-1;
- AB LESTO Planavimo sąlygomis, 2011 01 31, Nr. 41010-144;
- Vilniaus sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Planavimo sąlygomis, 2011 01 14, Nr. (21)-14-220;
- TEO LT, AB Projektavimo sąlygomis, 2011 01 10, Nr. 2-017/2011;
- Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus teritorinio padalinio Planavimo sąlygomis nacionalinio, regiono, rajono lygmens bendrojo ir specialiojo planavimo dokumentams rengti, 2011 01 11, Nr.01;
- Dieveniškų istorinio regioninio parko direkcijos Planavimo sąlygomis rajono lygmens bendrojo planavimo dokumentams rengti, 2011 01 11, Nr. V3-6.5-01;
- VĮ „Vilniaus regiono keliai“ Planavimo sąlygomis rajono lygmens bendrojo planavimo dokumentui rengti, 2011 01 25, Nr. PS-42;
- Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos Planavimo sąlygomis bendrojo planavimo dokumentui rengti, 2011 01 13, Nr. PS-14
- LR AM Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento raštu dėl Planavimo sąlygų, 2011 02 03, Nr. VR-4.3-62;
- Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos raštu, 2011 01 21, Nr. 1.7-169;
- VĮ Šalčininkų miškų urėdijos raštu, 2011 01 27, Nr. 3-76;
- Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus Melioruotoje žemėje ir kaimo vietovėje projektuoti techninėmis sąlygomis, 2011 02 11, Nr. 000142*;
- Vilniaus apskrities teritorijos bendruoju planu, 2008;
- Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu, 2010;
- Šalčininkų rajono savivaldybės 2007-2013 metų veiklos strateginiu planu;

Rengimo etapas. Konceptcijos stadija

- Šalčininkų rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, 2009;
- Dieveniškių istorinio regioninio parko tvarkymo planu, 2007;
- Dieveniškių istorinio regioninio parko ir jo zonų ribų planu, 2001;
- Dieveniškių miestelio bendrojo plano esamos būklės išvadomis.

Bendrojo plano koncepcijos rengimo tikslai ir uždaviniai

Planavimo dokumento rengimo tikslas – miestelio bendrojo plano – teritorijų kompleksinio planavimo dokumento teritorijos erdvinio vystymo politikai, teritorijos naudojimo ir apsaugos prioritetams bei svarbiausioms tvarkymo priemonėms nustatyti parengimas.

Dieveniškių miestelio bendrojo plano koncepcijos pagrindinis tikslas – sudaryti palankiausias sąlygas Dieveniškių miestelio teritorijos darniam vystymui, užtikrinant prielaidas teigiamai ekonomikos ir socialinei raidai, kartu nepadarant žalos aplinkai.

Koncepcijos rengimo stadijoje pateikiami du alternatyvūs miestelio teritorijos vystymo variantai, jų palyginamoji analizė. Kiekvienam variantui nustatomi teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo principai, parenkant teritorijos plėtros kryptis, zonų vystymo tipus, naudojimo funkcinius prioritetus, pateikiant kitus teritorijų naudojimo apribojimų ir vystymo pasiūlymus.

Dieveniškių miestelio bendrojo plano koncepcija rengiama 20 metų laikotarpiui – iki 2032 m.

Rengiant Dieveniškių miestelio teritorijos bendrojo plano koncepciją, buvo remiamasi Europos Sąjungoje visuotinai priimta tvaraus vystymosi ideologija. Tvarus (darnus) vystymasis suprantamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinėms ir ateinančioms kartoms, neperžvanganat leistinų poveikio aplinkai ribų.

Koncepcijos variantams rengiamas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas. Jo ataskaita pristatoma visuomenei, valstybės ir savivaldybės institucijoms.

1. MIESTELIO BENDROJO PLANO KONCEPCIJĄ LEMIANČIOS ESAMOS BŪKLĖS IŠVADOS

MIESTELIO IŠORINĖ STRUKTŪRA

Viena svarbiausių gretimybių Dieveniškų miesteliui yra Baltarusijos Respublika. Mažiausias atstumas nuo valstybės sienos iki Dieveniškų užstatytos dalies yra apie 3,5 km. Miestelio teritorija yra valstybės sienos apsaugos zonoje.

Dieveniškų miestelis – Šalčininkų rajono savivaldybės Dieveniškų seniūnijos centras - seniūnijos kaimo gyvenamųjų vietovių socialinės, aptarnavimo infrastruktūros centras. Lietuvos Respublikos teritorijos, Vilniaus apskrities teritorijos, Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijos bendruosiuose planuose Dieveniškės išskirtos kaip trečio lygmens „c“ kategorijos - nepakankamo potencialo, ypač aktyviai stiprinamas centras. Bendrojo plano sprendiniai turi sudaryti sąlygas Dieveniškų miestelio centro funkcijų vystymui - su stipria socialine, inžinerine infrastruktūra, ekonomine aplinka.

MIESTELIO VIDINĖ STRUKTŪRA

Miestelio plėtra galima išnaudojant vidinį rezervą – užstatant dalį laisvos valstybinės žemės, keičiant žemės ūkio paskirtį į kitą.

Įvertinus esamos padėties miestelio teritorijų naudojimą pagal žemės naudojimo paskirtis bei būdus, tolimesniuose bendrojo plano etapuose, būtina siekti teritorijų balanso sudarančio palankias sąlygas ekonominiam miestelio augimui, Dieveniškų gyventojų gyvenimo kokybės gerinimui – numatyti komercinės paskirties, rekreacinių objektų bei atskirųjų želdynų teritorijas.

Dieveniškų miestelio struktūra yra susiklosčiusi istoriškai bei jos vertingiausias dalis saugo valstybė. Bendrojo plano koncepcijos ir sprendinių studijose teikiami teritorijų vystymo sprendiniai turi išsaugoti urbanistinės vietovės vertingąsias savybes.

Dieveniškų miestelio plėtros galimybių sprendiniai turės būti pateikti įvertinus Dieveniškų istorinio regioninio parko reglamentus.

Mieste yra atskiri viešųjų erdvių elementai, tačiau nėra vieningos ir nuoseklios jų sistemos. Nėra suformuotos aktyvaus ir pasyvaus poilsio zonos. Bendrojo plano koncepcijos ir sprendinių studijose turi būti pateikiami viešųjų erdvių, aktyviam ir pasyviai poilsiui skirtų teritorijų formavimo sprendiniai.

Siekiant išsaugoti vertingąsias Dieveniškų miestelio užstatymo savybes, sprendiniuose turi būti ribojami pagrindiniai užstatymo parametrai, sprendžiami miestelio bendrajame plane – užstatymo intensyvumas ir užstatymo aukštis. Taip pat svarbu numatyti galimybes Sovietmečio užstatymo priartimui prie miestelio istorinio užstatymo parametru.

Esamos būklės analizės etape, kaip savarankiški miestelio struktūros elementai iš visų žaliųjų plotų išskiriami: *miškai* (miškų ūkio paskirties žemėse) ir *atskirųjų želdynų teritorijos* kitos paskirties žemėje.

Atskirieji želdynai ne tik žaliųjų plotų sistemoje, bet ir visoje miestelio struktūroje yra laikomi labai svarbia grandimi. Deja, Dieveniškų miestelyje šiuo metu dar negalima kalbėti apie žaliųjų plotų sistemą, o tik apie atskirus ir negausius jos segmentus, toli gražu netenkinančius miestelio gyventojų poreikių - Dieveniškų miestelyje (mažų miestų grupė) vienam gyventojui turėtų tekti ne mažiau kaip 20 m² atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų (parkų, miestelio sodų, skverų). Šis rodiklis Dieveniškų miestelyje šiuo metu netenkinamas.

Miškai – neatsiejama miestelio žaliųjų plotų sistemos grandis, atliekanti rekreacinę, aplinkosauginę ir estetinę funkcijas. Dieveniškų miestelio atveju miškų teritorinės sklaidos, sudėties bei kiekybinio aspektu galima vertinti kaip palankų. Miškai užima apie 30% miestelio teritorijos ploto, todėl perspektyvoje juos būtų tikslinga tvarkyti kaip rekreacinius miškus, nes šiuo metu jie nėra pritaikyti lankymui.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Dieveniškų miestelis yra vienas labiausiai pietryčių kryptimi nutolusių Lietuvos vietovių, todėl geografinė padėtis nėra patogi susisiekimui su kitais Lietuvos miestais atžvilgiu. Tačiau gana patogūs ir netolimi ryšiai su savivaldybės centru Šalčininkais (30 km), bei Vilniaus miestu (80 km). Susisiekimas su Baltarusijos teritorijoje esančiais miestais ribotas, vietinių Krakūnų bei Norviliškių pasienio kontrolės punktų darbo laikas sutrumpintas.

Dieveniškės įsikūrusios valstybinių kelių sankirtoje, kurie užtikrina miestelio integraciją į šalies kelių tinklą, gerą susisiekimą su savivaldybės centru Šalčininkais bei sostine Vilniumi. Valstybinės reikšmės keliai formuoja pagrindines Dieveniškų susisiekimui ašis.

Svarbiausia Dieveniškų tiek išorinio, tiek vidinio susisiekimui ašis yra krašto reikšmės kelias Nr.104 Šalčininkai-Dieveniškės-Krakūnai, miestelio teritorijoje kaip Vilniaus, Geranionių gatvės.

Bendras Dieveniškų miestelio gatvių ir kelių ilgis siekia apie 31,3 km (įskaitant vietinius kelius), iš jų gatvių yra 7,9 km. Kelių ir gatvių tankis miestelio administracinėse ribose yra 4,23 km/km².

Miestelio dydis ir struktūra palanki tolygiam transporto srautų pasiskirstymui bei ypač pėsčiųjų ir dviratininkų susisiekimui.

Gatvėms nėra nustatytos kategorijos pagal statybos techninį reglamentą STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimui sistema“, kuriame reglamentuojamos gatvių raudonosios linijos, užtikrinančios teritoriją miestelio techninės infrastruktūros išvystymui. Todėl vienas svarbiausių miestelio bendrojo plano uždavinių - nustatyti perspektyvines gatvių kategorijas bei rekomendacines raudonąsias linijas.

Transporto eismo intensyvumas keliuose ir gatvėse nedidelis. Svarbiausia susisiekimo ašis yra krašto kelias Nr.104 Šalčininkai-Dieveniškės-Krakūnai. Šiame kelyje vidutinis paros transporto eismo intensyvumas siekia 692 auto./parą. Rajoninės reikšmės keliai pasižymi ženkliai mažesniu eismo intensyvumu. Pagal eismo intensyvumo duomenis, reikšmingiausias rajoninis kelias yra Nr.3904 Dieveniškės-Ureliai-Šilinės miškas, kur eismo intensyvumas siekia 277 auto./parą.

Ne visose gatvėse yra įrengti tinkami šaligatviai, nėra rišlios dviračių takų sistemos. Dieveniškės yra svarbus turistinės traukos centras. Miestelio teritoriją kerta net kelios turistinės dviračių trasos, vietiniai gyventojai didelę dalį vidinių kelionių atlieka pėsčiomis bei dviračiais, todėl pėsčiųjų bei dviračių takų infrastruktūros plėtra turėtų būti prioritetingas susisiekimo sistemos vystymo kryptys.

Visuomeninio maršrutinio tinklo pasiekiamumas geras, beveik visa miestelio teritorija patenka į norminę visuomeninio transporto stotelių pasiekiamumo zoną. Siekiant didinti visuomeninio transporto paslaugų kokybę, pirmiausia reikalingos nemažos investicijos į transporto priemonių parko atnaujinimą. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas visuomeninio transporto stotelių įvažų, šaligatvių bei dviračių takų įrengimui.

GAMTINĖ APLINKA

Nagrinėjama Dieveniškių miestelio teritorija patenka į pietinės Medininkų aukštumos nuošlaitės zoną, kurioje išskiriama eilė šiaurės – pietryčių kryptimi nutįsusių beveik lygiagrečių pakraštinių kalvotų ir raguotų didgūbrių (kalvagūbrių) ruožų, palaiapsniui žemėjančių Lydos plynaukštės link.

Ties Dieveniškėmis tęsiasi pats pakraštinis didgūbris, kuris čia yra platus ir aukštas, išsiskleidžiantis į du gūbrius – ant vieno (rytinio) yra įsikūręs Dieveniškių miestelis, kitas (vakarinis) patenka į Dieveniškių geomorfologinio draustinio, skirto išsaugoti pakraštinių moreninių darinių ruožo Medininkų aukštumoje fragmentą su kultūros vertybėmis, ribas.

Esamos Dieveniškių miestelio ribose aukščiai svyruoja 162 m (Gaujos slėnyje) - 206 m (šiaurės vakarinėje dalyje esanti kalva) NN ribose. Senoji, istorinė miestelio dalis yra įsikūrusi ant nedidelės 188 m NN aukštį pasiekiančios pakilumos. Jos santykinis aukštis 14 -24 m. Pakilumą juosiantys šlaitai gan pastebimai atriboja ją nuo aplinkinių klonių.

Pagal Lietuvos klimato rajonavimą Dieveniškių miestelis įeina į Pietryčių aukštumų rajono Dzūkų parajonį, kuriam būdingas didesnis klimato kontinentalumas.

Dieveniškių miestelyje ir apylinkėse hidrografinį tinklą atstovauja upės ir tvenkiniai (dažniausiai kastiniai), priklausantys Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu) baseinui. Ežerų ir didesnių pelkių nėra.

Nagrinėjamoje Dieveniškių miestelio ir aplinkinėse teritorijose svarbiausias hidrografinio tinklo narys yra *Gaujos* upė. *Gauja* - didžiausia ir vertingiausia šio krašto upė, prie kurios telkiasi ir didžioji dalis gamtinių vertybių. *Gaujos* upė yra dešinysis Nemuno intakas. Jos

ilgis 94 km. Lietuvoje upė teka 33,5 km. Visas *Gaujos* baseino plotas - 1677 km², o Lietuvoje baseinas apima apie 200 km². *Gaujos* upės atkarpa, tenkanti LR (33,5 km) yra įtraukta į valstybinės reikšmės vandens telkinių sąrašą.

Gaujos upės slėnį Dieveniškų miestelyje reikia laikyti svarbiausia gamtine ašimi, kurios geokologinio potencialo palaikymui ir stiprinimui reikalingas specialių tvarkymo priemonių taikymas.

Dieveniškų miestelis įsikūręs banguotų arba kauburiuotų smėlingų žvirgždingų dirbamų laukų vietovaizdyje - nuo seno agrarizuotame rajone, kuriame mažai belikę didesnių miško masyvų, o augalinę dangą sudaro daugiausiai kultūrinės arba antrinės kilmės nedidelio dydžio miškų plotai, dirbami laukai, kultūrinės pievos ir ganyklos.

Esamose miestelio ribose miško medynų bendrijas atstovaujantys plotai, užimantys apie 30% miestelio teritorijos ploto, telkiasi pakraštiniuose miestelio dalyse – vakarinėje, pietinėje ir rytinėje (kairiajame *Gaujos* slėnio krante) dalyse, kur jie susilieja su už Dieveniškų ribų plytinčiais didesnių miškų – Zajašiškių, Pulkės, Totoriškių, Kalvių plotais.

Šalčininkų rajono bioįvairovės tyrimų duomenimis *Gaujos* upės slėnis yra išskirtas kaip viena iš vertingiausių rajono teritorijų pagal floristinę įvairovę.

Iš devynių Lietuvos teritorijoje išskiriamų žemėvaizdžių tipų, Dieveniškų miestelyje ir jo apylinkėse sutinkami du – *kalvotų moreninių raguvotų (slėniuotų) aukštumų* ir *upių slėnių* žemėvaizdžių tipai. Nagrinėjamoje teritorijoje dominuojančią padėtį užima pirmasis žemėvaizdis. *Gaujos* upės slėnis nepasižymi raiškumu – upė teka plataus lėkštašlaitčio klonio (buvusio prieledyninio baseino) dugnu, apaugusiu pievų žolynais.

Nagrinėjamos teritorijos atveju kraštovaizdis vertingas ne tik gamtiniu, bet ir kultūriniu požiūriu. Dieveniškės - istoriniu ir architektūriniu požiūriu įdomus miestelis. Tai tipiškas senųjų lietuvių žemių, kuriom priskirtinos LR pietrytinės ir kaimyninės Baltarusijos vietovės, gyvenvietės pavyzdys.

Dieveniškų miestelyje ir artimose apylinkėse saugomų teritorijų sistemą atstovauja kelios grandys: *kompleksinė saugoma teritorija – Dieveniškų regioninis parkas*, „Natura 2000“ teritorijos, *gamtinio karkaso teritorijos*.

Dieveniškų miestelis pilnai patenka į kompleksinės saugomos teritorijos - Dieveniškų regioninio parko ribas.

Nagrinėjamoje Dieveniškų miestelio teritorijoje skiriamos sekančios regioninio parko funkcinio prioriteto zonos: *Dieveniškų urbanistinis draustinis*, *Gaujos kraštovaizdžio draustinis (dalis)*, *apsauginio, ūkinio, rekreacinio funkcinio prioriteto zonos*, tiesiogiai besiribojančios su *Dieveniškų urbanistinio draustinio* teritorija.

Itin svarbus racionalios kraštovarkos ir kraštovaizdžio apsaugos instrumentas yra *gamtinis karkasas*. Nustatytą gamtinio karkaso teritorinę sudėtį Dieveniškų miestelio teritorijoje ir

apylinkėse formuoja geoekologinė takoskyra, migraciniai koridoriai ir geosistemų vidinio stabilizavimo arealai.

Natura 2000 teritorijas Dieveniškių miestelio ribose atstovauja buveinių apsaugai svarbi teritorija (BAST) – *Gaujos upės slėnis* (dalis patenka į miestelio ribas).

Nagrinėjamoje Dieveniškių miestelio teritorijoje nėra nustatytų ekologinės apsaugos prioriteto teritorijų.

NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS

Rengiant Dieveniškių miestelio bendrojo plano sprendinius turi būti užtikrinamas nekilnojamojo kultūros paveldo objektų vertingųjų savybių išsaugojimas.

APLINKOS KOKYBĖ

Dieveniškių miestelio oro kokybė yra gera. Pagrindinis stacionarus miestelio taršos šaltinis yra Dieveniškių katilinė. Dieveniškių katilinė taršos normų neviršija, tačiau kiekvienais metais didėja taršos kiekiai į aplinkos orą, ypač skirtingais metų laikais. UAB „Šalčininkų šilumos tinklai“ reikėtų investuoti į oro valymo įrenginius;

Mobilių taršos šaltinių – transporto keliamą taršą Dieveniškių miestelyje nėra duomenų;

Gaujos upės būklė ties Girdžiūnais pagal vandens fizikinių-cheminių rodiklių atitikimą didžiausioms leistinoms koncentracijoms yra gera;

Miestelio nuotekų kokybė nėra gera ir viršija didžiausias leidžiamas koncentracijas pagal BDS₇, amonio azotą ir bendrą fosforą;

Probleminiai Dieveniškių vandenvietės požeminio vandens rodikliai yra bendroji geležis, manganas, žarniniai enterokokai ir E. coli. Rekomenduotina imtis priemonių (esamų įrenginių rekonstrukcijos ir kt.) geriamojo vandens kokybei gerinti;

Fizinei taršai įvertinti Dieveniškių miestelyje reikėtų atlikti tyrimus, nes iki šiol jie nebuvo atlikti.

DEMOGRAFIJA IR SOCIALINĖ INFRASTRUKTŪRA

2001-2011 m. Dieveniškėse gyventojų skaičius kito nežymiai ir migracijos saldo yra teigiamas. Gyventojų struktūra pagal amžiaus grupės yra palanki ekonominei veiklai vystyti, nes dominuoja darbingo amžiaus gyventojai, tačiau didžioji dalis gyventojų neturi aukštojo ir aukštesniojo išsilavinimo. Išsilavinimo stoka sąlygoja ribotas Šalčininkų rajono ir miestelio gyventojų įsidarbinimo galimybes, o žinių ir gebėjimų stygius sąlygoja tai, kad gyventojai sunkiai imasi privačių iniciatyvų.

Dieveniškėse yra pakankamai išplėtotas švietimo įstaigų tinklas: veikia ikimokyklinio ugdymo, dvi bendrojo lavinimo ir profesinio ugdymo įstaigos. Dieveniškių jaunimas turi galimybes įgyti vidurinį ir profesinį išsilavinimą. Nors nėra papildomo ugdymo įstaigų, tačiau bendrojo lavinimo mokyklos vykdo neformalųjį ugdymą. Tik Dieveniškių miestelyje nėra užtikrintas suaugusiųjų mokymas.

Dieveniškių technologijų ir verslo mokyklai reikalinga pastato renovacija bei papildomos mokymo priemonės, jog būtų pagerintas dalies specialybių profesinis parengimas.

Kultūros įstaigų tinklas yra pakankamas, tačiau kai kurioms įstaigoms trūksta žmogiškųjų ir finansinių išteklių užtikrinti savo veiklai. Dieveniškių bibliotekai trūksta fizinės erdvės, kad būtų užtikrinta sklandi bibliotekos veikla ir patenkinti skaitytojų bei lankytojų poreikiai.

Socialinių paslaugų tinklas Šalčininkų rajono savivaldybėje nėra pakankamai išplėtotas. Tokių įstaigų Dieveniškių miestelyje iš viso nėra, o artimiausios yra Šalčininkų mieste.

Asmens sveikatos priežiūros tinklas taip pat nėra pakankamai išplėtotas. Dieveniškių miestelyje veikia ambulatorija, tačiau esant rimtesniems ir sunkesniems sveikatos sutrikimams gyventojams reikia kreiptis į pirminės ar antrinės sveikatos priežiūros įstaigas, esančias Šalčininkų mieste. Taip pat nėra odontologinės priežiūros įstaigų (nei privačių, nei valstybinių). Kaip ir visame Šalčininkų rajone, Dieveniškėse trūksta sveikatos specialistų: ambulatorijoje nuolatinais darbuotojais yra tik slaugytojai, o šeimos gydytojai atvyksta keletą kartų per savaitę.

Šalčininkų rajono savivaldybė yra probleminė teritorija. Daugiau nei pusė Dieveniškių moksleivių gauna nemokamą maitinimą ir paramą mokinio reikmėms įsigyti, o trečdalis gyventojų gauna socialinę pašalpą. Visgi, socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičius yra minimalus.

BŪSTAS

Pagal nuosavybės formą dauguma gyvenamųjų pastatų Šalčininkų rajono savivaldybėje, apimant Dieveniškės, yra privačios nuosavybės. Dieveniškėse, kaip ir Šalčininkų rajono savivaldybėje, dominuoja iki 1990 m. statyti gyvenamieji pastatai.

EKONOMINĖ APLINKA

Dieveniškių miestelis ir jo apylinkės turi didelio potencialo turizmo požiūriu, tačiau nėra pakankamai išplėtotas turizmo infrastruktūra. Miestelyje ir apylinkėse trūksta aukštos kokybės apgyvendinimo ir maitinimo įstaigų. Taip pat ne visi turistinių požiūriu patrauklus objektai nėra pritaikyti turizmo veiklai.

Visoje Šalčininkų rajono savivaldybėje yra mažas tiesioginių užsienio investicijų lygmuo. Tai rodo, kad rajonas, apimant Dieveniškių miestelį, yra nepatrauklus verslui aplinkos. Taip

pat rajone, kaip ir miestelyje, yra pakankamai mažas materialinių investicijų lygmuo. Mažas materialinių ir TUI kiekis savivaldybėje ir jos teritorijos dalyse stabdo verslo plėtrą, naujų darbo vietų steigimą.

Nors Dieveniškių miestelyje bedarbių skaičius sumažėjo, tačiau nedarbo lygis išlieka itin aukštas lyginant su šalies ir kaimyninių rajonų savivaldybių rodikliais. Aukštas nedarbo lygis lemia padidėjusį socialinių pašalpų gavėjų skaičių ir Šalčininkų rajono savivaldybės padidėjusias išlaidas socialinei paramai.

INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

Nėra išžvalgyti eksploataciniai ištekliai. Iš požeminių šaltinių išgaunamo vandens kokybė yra gera bakteriologiniu atžvilgiu, bet turi padidintą geležies kiekį. Nėra vandens gerinimo įrenginių.

Nuotekų surinkimo tinklai išvystyti nepatenkinamai. Valymo įrenginių pajėgumai yra pakankami. Išleidžiamų apvalytų nuotekų tarša tenkina keliamus reikalavimus. Nėra nuotekų valyklos dumblo nusausinimo įrenginių. Lietaus nuotekos nėra apvalomos.

Atliekos surenkamos apvažiavimo būdu ir šalinamos sąvartyne. Atskiros pavojingų atliekų surinkimo sistemos nėra, pavojingos atliekos šalinamos kartu su buitinėmis.

Rajoninių transformatorinių pastočių galia pakankama. Skirstomasis elektros tinklas išvystytas gerai. Dalis skirstomojo tinklo įrangos pasenę ir reikalauja atnaujinimo.

Ryšių tinklai yra išvystyti gerai. Vyksta spartus procesas naujų informacinių technologijų diegime ryšių sistemoje.

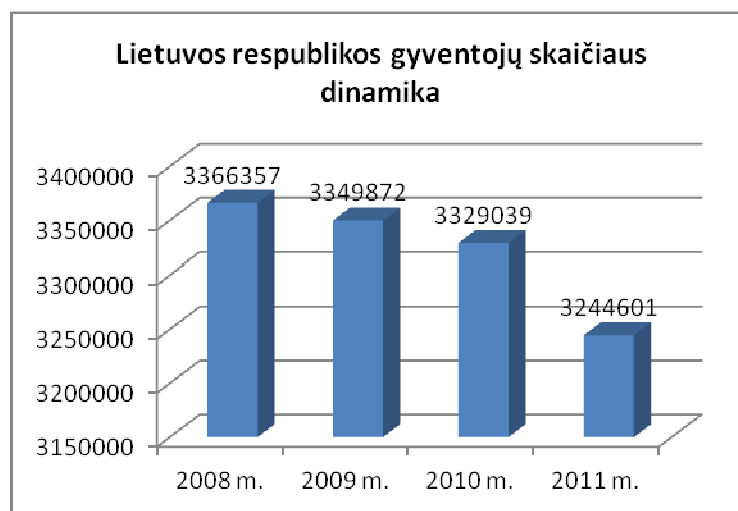
Centralizuoto šilumos tiekimo sistemos išvystytos pakankamai. Šilumos tiekimo trasų būklė patenkinama.

2. SOCIALINĖS – EKONOMINĖS RAIDOS PROGNOZĖS

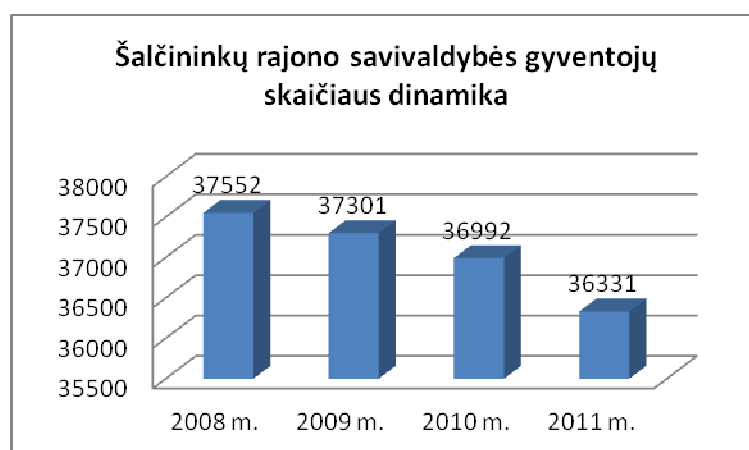
Demografinė prognozė

Pirmas variantas - miestelio plėtra esamose administracinėse ribose

Dieveniškių plėtra numatoma esamose administracinėse miestelio ribose. Dieveniškėse 2011 m. gyveno 863 gyventojai. 2008-2011 m. pradžioje miestelio gyventojų skaičiaus kitimo tendencijos (gyventojų skaičiaus mažėjimas) buvo artimos situacijai visoje šalyje bei Šalčininkų rajono savivaldybėje. Nuo 2008 m. iki 2011 metų gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo 3,6 proc., o Šalčininkų rajono savivaldybėje 3,3 proc. Analizuojamu laikotarpiu gyventojų mažėjimo dinamika Šalčininkų rajone ir šalyje yra panaši.

Pav. 2.1. Gyventojų skaičiaus dinamika Lietuvos Respublikoje

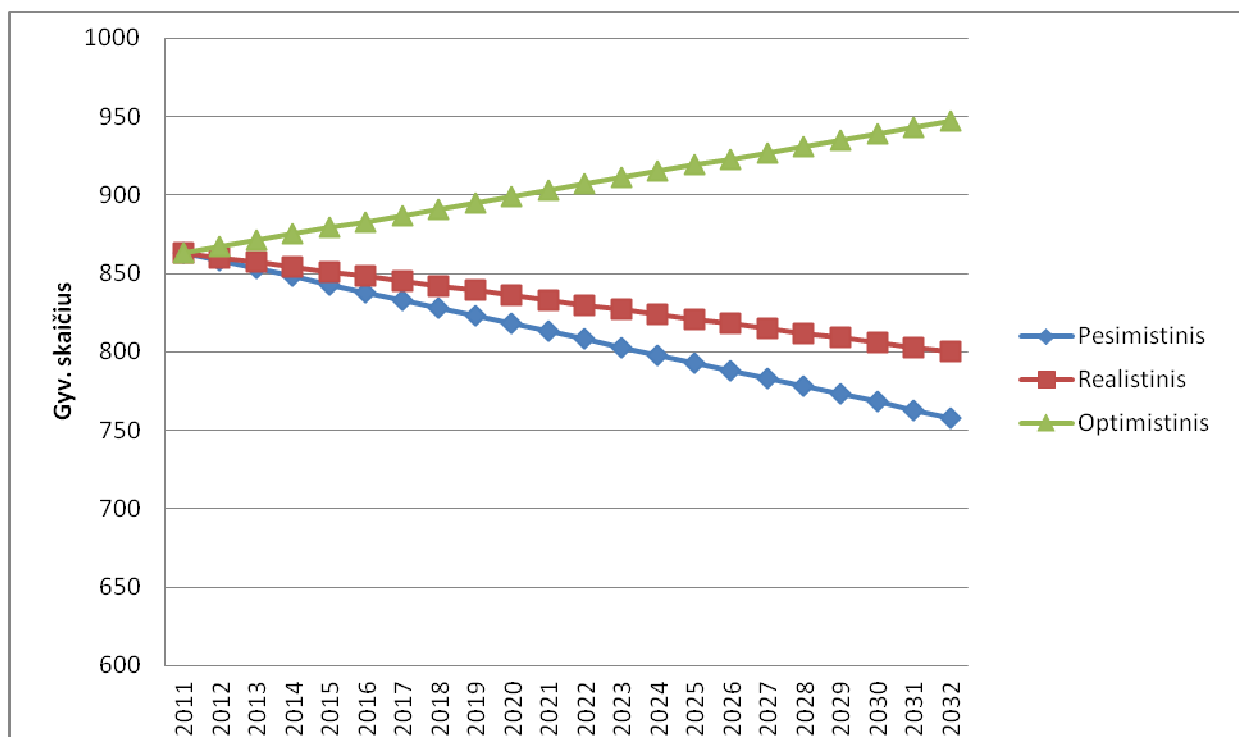
Pav. 2.2. Gyventojų skaičiaus dinamika Šalčininkų rajono savivaldybėje

Atliekant gyventojų skaičiaus prognozę yra susiduriama su esmine problema, kad nėra ir negali būti jokio gyventojų kitimo dėsnio, nes gyventojų populiacija yra veikiamą labai daug socialinių,

ekonominių, globalinių gamtinių bei kitų veiksnių, kurių poveikio gyventojų skaičiui matematiškai apskaičiuoti neįmanoma. Prognozuojant gyventojų skaičiaus kitimą yra remiamasi prielaidomis ir ieškoma matematinės funkcijos gyventojų skaičiaus kitimo aprašymui. Prognozė yra atlikta visuotinai pripažintais metodais iš anksto pasirenkant gyventojų skaičiaus prieaugio rodiklį ar numatomą jo kitimą. Gyventojų skaičiaus prognozė yra atlikta remiantis pirmojo plėtros varianto koncepcija, kurioje Dieveniškų miestelio plėtra numatoma esamose administracinėse miestelio ribose. Dieveniškės įsikūrusios regioninio parko teritorijoje, šis aspektas turi labai didelę reikšmę darant prielaidas gyventojų skaičiaus dinamikai. Prognozuojant gyventojų skaičių išnagrinėti trys variantai:

- Pesimistinis
- Realistinis
- Optimistinis

Pesimistinio scenarijaus atveju pasirinkta, kad gyventojų prieaugis bus neigiamas ir kasmet mažės 0,6 proc. Gyventojų kitimas rodomas (žr. Pav. 2.3 mėlyna kreivė). Pagal šį scenarijų Dieveniškų miestelyje 2032 m. gyvens 758 gyventojai. Pesimistinio scenarijaus prognozė gali būti vertinama tik kaip teorinis aspektas, nes nuolatinė gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencija reikštų visišką gyventojų išnykimą per tam tikrą laiką. Ekonominė situacija šalyje taip pat sąlygoja gyventojų skaičiaus dinamiką. Be to, Lietuvos ūkis yra glaudžiai susijęs su pasaulio ekonomika, todėl nėra priežasčių teigti, kad ekonominės krizės pasekmės bus likviduotos anksčiau ir tai nepaveiks gyventojų skaičiaus dinamikos procesų.

Pav. 2.3. Dieveniškų m. gyventojų kitimo prognozė¹

¹ Gyventojų skaičiaus prognozės skaičiavimai buvo atlikti remiantis Lietuvos statistikos departamento bei Eurostat duomenimis.

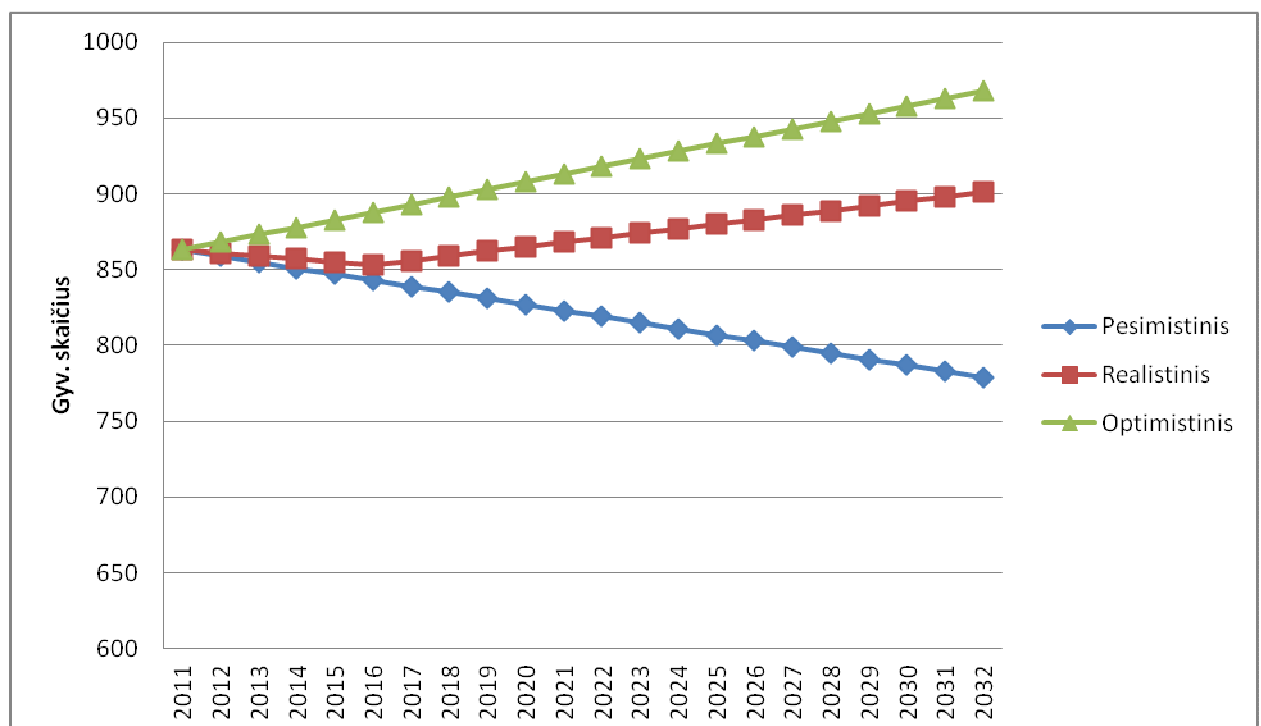
Realistinio scenarijaus atvejų priimta, kad gyventojų skaičius kasmet mažėjant 0,35 proc. (dabartiniu mažėjimo tempu), 2032 m. Dieveniškų miestelyje gyvens 800 gyventojai (žr. Pav. 2.3 raudona kreivė).

Pagal optimistinį scenarijų galima būtų nustatyti palaiptą ekonominės situacijos gerėjimą ir kartu nežymų 0,5 proc. gyventojų skaičiaus didėjimą. Šiuo atveju ekonominės situacijos gerėjimas teigiamai veiktų miestelio migracijos saldo, t. y. sumažėtų emigracija iš miestelio, ypač darbingo amžiaus gyventojų grupėje. Šios prognozės rezultatai yra (žr. Pav. 2.3 žalia kreivė). Pagal šį scenarijų 2032 m. prognozuojamas gyventojų skaičius būtų 947 miestelio gyventojai.

Antras variantas - racionali miestelio plėtra (mažinama miestelio administracinė teritorija)

Dieveniškų miestelyje ir jo plėtos zonoje 2011 m. gyveno 863 gyventojai. Antrame plėtos variante numatyta racionali miestelio plėtra, tai administracinių ribų keitimas mažinant miestelio teritoriją. Šiame variante taip pat bus plėtojamas miestelio centras, numatoma nauja plėtra neužstatytose esamose mažinamose miestelio ribose ir numatoma kapinių plėtra. Vystant miestelio gatvių tinklą, planuojamos naujos susisiekimo jungtys. Atsižvelgiant į tai yra atliekama gyventojų skaičiaus kitimo prognozė, kurioje analizuojami šie variantai:

- Pesimistinis
- Realistinis
- Optimistinis

Pav. 2.4. Dieveniškų m. gyventojų kitimo prognozė

Pesimistinio scenarijaus atveju pasirinkta kad gyventojų prieaugis bus neigiamas ir sieks - 0,5 proc. per metus. Pasirinkti didesnę gyventojų mažėjimo tempą nėra pagrindo, nes pagal bendrą demografinių procesų modeliavimo teoriją gyventojų skaičius po kurio laiko stabilizuojasi arba

Rengimo etapas. Konceptijos studija

mažėjimo tempas tampa nežymiu. Pesimistinio scenarijaus prognozė gali būti vertinama tik kaip teorinis aspektas, nes nuolatinė gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencija reikštų visišką gyventojų išnykimą per tam tikrą, pakankamai ilgą laiką. Pagal šį scenarijų 2032 m. Dieveniškių miestelyje gyvens 779 gyventojai. Gyventojų kitimas rodoma Pav. 2.4 (mėlyna kreivė).

Realistinio scenarijaus atveju priimta, kad iki 2017 m. gyventojų skaičiaus prieaugis bus neigiamas ir kasmet mažės - 0,2 proc., o nuo 2017 m. prasidės nežymus 0,3 proc. gyventojų skaičiaus didėjimas. Tokie rodikliai parinkti dėl gyventojų skaičiaus kitimo dinamikos ypatybių daugumoje šalies rajoninių miestelių, juose gyventojų skaičius gali mažėti sparčiau, o didėti lėčiau negu miestuose. Šio scenarijaus rezultatai pavaizduoti Pav. 2.4 (raudona kreivė). Pagal šį scenarijų 2032 m. Dieveniškių miestelyje gyvens 901 gyventojas.

Pagal optimistinį scenarijų, prognozuojamas galimas ekonominės situacijos gerėjimas ir palaipsnis 0,6 proc. gyventojų skaičiaus didėjimas kasmet. Pagal šį scenarijų 2032 m. miestelyje gyvens 968 gyventojų. Prognozės rezultatai yra Pav. 2.4 žalia kreivė.

Gyventojų užimtumo struktūros pokyčių analizė

Remiantis Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Dieveniškių miestelio seniūnijos duomenimis, 2011 m. Dieveniškių miestelio gyventojų užimtumo lygis buvo 38,24 proc. nuo visų gyventojų skaičiaus (2011 m. miestelyje gyveno 863 gyventojai). Taikant realistinio scenarijaus prognozes, 2032 m. Dieveniškių miestelio gyventojų užimtumo lygis pakils 4,6 proc. (vidutiniškai 0,2 proc. kiekvienais metais) dėl gyventojų prieaugio prognozės bei tikėtinos gerėsiančios ekonominės situacijos šalyje.

Realistinė prognozė

Gyventojų skaičius: 2011 m. – 863 (330 užimti gyventojai)

2032 m. – 901 (386 užimti gyventojai)

Užimtumo lygis: 2011 m. – 38,24 proc.

2032 m. – 42,84 proc.

Remiantis realistine prognoze, 2032 m. Dieveniškėse gyvens 901 gyventojas, iš jų 386 bus užimti, tai sudarys 42,84 proc. visų Dieveniškių gyventojų. Didžioji dalis Dieveniškių miestelio gyventojų 2011 m. buvo užimti švietimo, paslaugų, sveikatos, kultūros, viešajame sektoriuose. Visus šiuos sektorius įtakoja tiek šalies, tiek regioninis stabilumas, todėl tikėtina, kad didėjant poreikiui, kuris atsiras dėl augančio gyventojų skaičiaus, gerėjančios ekonominės situacijos didės ir gyventojų poreikiai įvairioms paslaugų, prekybos sritims.

Paslaugų infrastruktūros poreikio prognozė

Paslaugų infrastruktūros pagal tipą poreikio prognozes labiausiai lemia gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes. 2001-2011 m. Dieveniškėse gyventojų skaičius kito nežymiai ir migracijos saldo yra teigiamas, o gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes yra palankus ekonominei veiklai vystyti, nes dominuoja darbingo amžiaus gyventojai.

Paslaugų infrastruktūra apima švietimo, sveikatos priežiūros, socialines, kultūros administracines įstaigas, mažmeninės prekybos, apgyvendinimo, laisvalaikio, maitinimo ir kitas paslaugas teikiamas Dieveniškų miestelyje. Paslaugų infrastruktūra pritaikoma ne tik miestelio ir aplinkinių teritorijų gyventojams, bet ir iš toliau atvykstančių lankytojų bei turistų spektrui.

Remiantis realistiniu scenarijumi, prognozuojama, kad gyventojų skaičius 2032 m. bus 901 gyventojas. Kaip ir iki šiol Dieveniškų miestelio paslaugų infrastruktūra naudosis ir dalis aplinkinių Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijų gyventojų, todėl prognozuojamas paslaugų infrastruktūros klientų skaičius I plėtros variantu yra 1 100 miestelio ir aplinkinių teritorijų gyventojų. II plėtros variantu išvystyta paslaugų infrastruktūra naudosis 1 230 Dieveniškų miestelio ir aplinkinių teritorijų gyventojų.

Kadangi paslaugų infrastruktūros pagal tipą poreikį lemia gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes, prognozuojama, kad gimstamumas, atsižvelgiant į šalies ir Šalčininkų rajono savivaldybės tendencijas, Dieveniškų miestelyje išliks toks pats arba nežymiai mažes. Taigi, daroma prielaida, kad ikimokyklinio ugdymo poreikis išliks nepakitęs.

Bendrojo lavinimo įstaigų teikiamų paslaugų infrastruktūros poreikis 2032 m. išliks nepakitęs dėl nesikeisiančios ar nežymiai mažėjančios 7-18 metų amžiaus grupės gyventojų dalies bendroje gyventojų skaičiaus sudėtyje.

Sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų įstaigų teikiamų paslaugų poreikis Dieveniškėse augs, dėl bendro šalies ir rajono gyventojų senėjimo proceso. Jau dabar jaučiami gyventojų sergamumo rodiklių augimas, apsilankymų gydymo įstaigose skaičius kasmet didėja.

Pastaraisiais metais didėjo kultūrinių renginių bei kultūros įstaigų poreikis, tačiau prognozuojama, kad Dieveniškėse kultūrinių renginių skaičius išliks panašus, o kultūros įstaigų skaičius nekis.

3. BŪSTO PLĖTROS PROGNOZĖS

Pirmas variantas - miestelio plėtra esamose administracinėse ribose

Sudarant būsto plėtros prognozes, analizuojami trys scenarijai:

- Pesimistinis
- Realistinis
- Optimistinis variantai

2011 m. Dieveniškų miestelio gyvenamasis fondas buvo 20,6 tūkst. m². Gyvenamasis fondas buvo paskaičiuotas remiantis gyvenamojo ploto prieaugio vienam gyventojui duomenimis.

Pagal pesimistinę prognozę 2021 m. Dieveniškų miestelio gyvenamasis fondas bus 25,2 tūkst. m², o 2032 m. 26,5 tūkst. m². Nuo 2011 m. gyvenamojo fondo plotas pakis 28,64 proc. (žr. Lentelė 3.1). Remiantis šia prognoze, gyvenamasis fondas didės, nes laikomasi prielaidos, jog pamažu gerėjant ekonominei situacijai šalyje, plotas tenkantis vienam gyventojui augs. Taigi, gerėjant ekonominei situacijai šalyje, atitinkamai gerės gyvenamosios sąlygos.

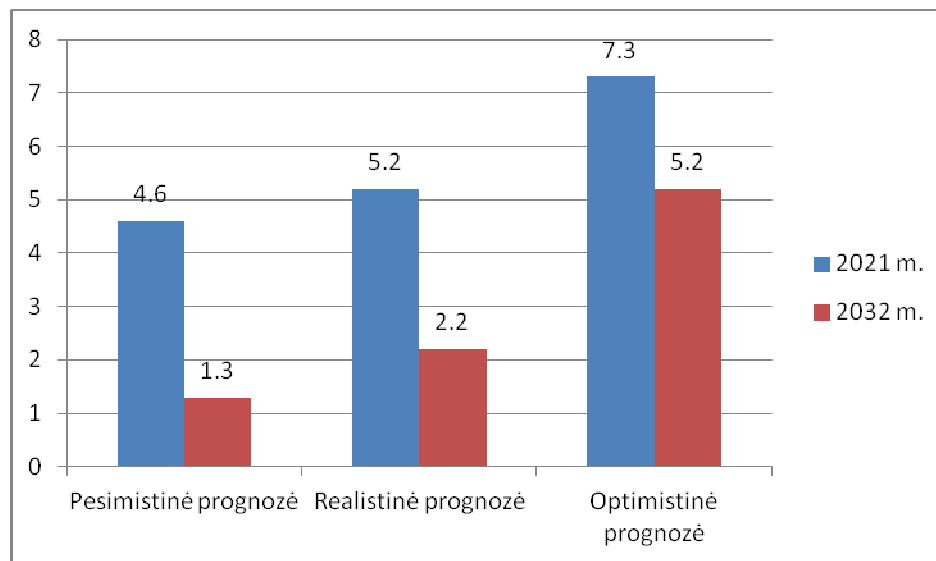
Realistinio scenarijaus atveju 2021 m. Dieveniškų gyvenamasis fondas bus 25,8 tūkst. m², o 2032 m. 28 tūkst. m². Nuo 2011 m. gyvenamasis fondas pakis 35,92 proc.

Optimistinio scenarijaus atveju 2021 m. Dieveniškų miestelio gyvenamasis fondas bus 27,9 tūkst. m², o 2032 m. 33,1 tūkst. m². Nuo 2011 m. gyvenamasis fondas pakis 60,68 proc. Toks būsto plėtros procesas labiausiai sąlygojamas gyventojų skaičiaus augimo pagal optimistinį scenarijų ir kartu gyvenamųjų sąlygų gerėjimo.

Pesimistinio, realistinio ir optimistinio scenarijų būsto plėtros tendencijos grafiškai pavaizduotos Pav. .

Lentelė 3.1. Gyvenamojo fondo prognozė iki 2032 m.

Metai	Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	Pokytis tūkst. m ²	Pokytis proc.
Pesimistinė prognozė			
2011	20,6	-0,3	-1,44%
2021	25,2	4,6	22,33%
2032	26,5	1,3	28,64%
Realistinė prognozė			
2011	20,6	-0,3	-1,44%
2021	25,8	5,2	25,24%
2032	28	2,2	35,92%
Optimistinė prognozė			
2011	20,6	-0,3	-1,44%
2021	27,9	7,3	35,44%
2032	33,1	5,2	60,68%

Pav. 3.1. Prognozuojamas gyvenamojo fondo pokytis Dieveniškėse, tūkst. m²

Antras variantas - racionali miestelio plėtra (mažinama miestelio administracinė teritorija)

Sudarant būsto plėtros prognozes, analizuojami trys scenarijai:

- Pesimistinis
- Realistinis
- Optimistinis

2011 m. Dieveniškių miestelio gyvenamasis fondas buvo 20,6 tūkst. m². Gyvenamasis fondas paskaičiuotas, remiantis gyvenamojo ploto prieaugio vienam gyventojui duomenimis bei prognozuojamu gyventojų skaičiumi Dieveniškių miestelyje.

Pesimistinės prognozės atveju 2021 m. Dieveniškių miestelio gyvenamasis fondas bus 25,5 tūkst. m², o 2032 m. 27,3 tūkst. m². Nuo 2011 m. gyvenamojo fondo plotas pakito 32,52 proc. (žr. Lentelė 3.2). Remiantis šia prognoze, gyvenamasis fondas didėja, nes laikomasi prielaidos, jog pamažu gerėjant ekonominei situacijai šalyje, plotas tenkantis vienam gyventojui didės. Gerėjant ekonominei situacijai šalyje, atitinkamai gerės gyvenamosios sąlygos.

Realistinio scenarijaus atveju 2021 m. Dieveniškių gyvenamasis fondas bus 26,9 tūkst. m², o 2032 m. 31,5 tūkst. m². Nuo 2011 m. gyvenamasis fondas pakis 52,91 proc.

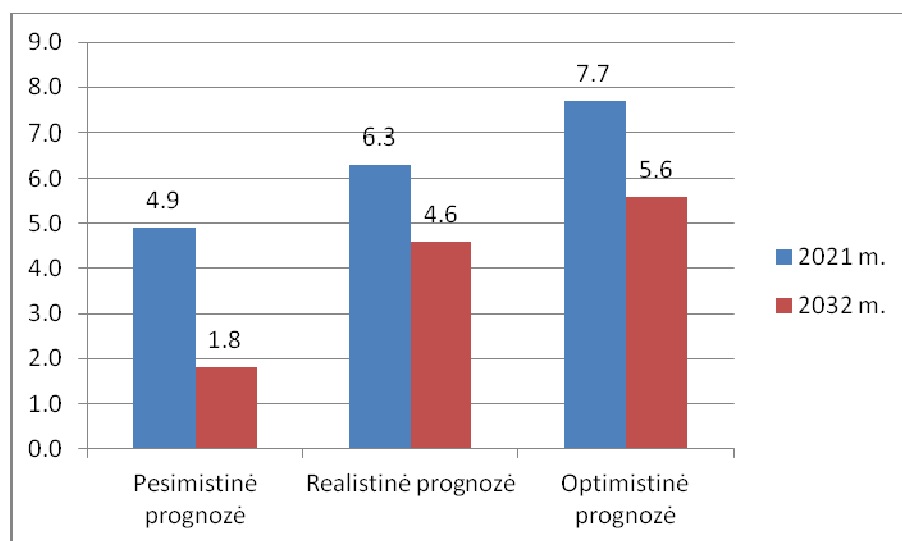
Optimistinio scenarijaus atveju 2021 m. Dieveniškių miestelio gyvenamasis fondas bus 28,3 tūkst. m², o 2032 m. 33,9 tūkst. m². Nuo 2011 metų gyvenamasis fondas pakis 64,56 proc. Toks būsto plėtros procesas labiausiai sąlygojamas gyventojų skaičiaus augimo pagal optimistinį scenarijų ir gyvenamųjų sąlygų gerėjimo.

Pesimistinio, realistinio ir optimistinio scenarijų būsto plėtros tendencijos grafiškai pavaizduotos Pav. 3.2.

Lentelė 3.2. Gyvenamojo fondo prognozė iki 2032 m.

Metų pradžioje	Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	Pokytis, tūkst. m ²	Pokytis, proc.
Pesimistinė prognozė			
2011	20,6	-0,3	-1,44%
2021	25,5	4,9	23,79%
2032	27,3	1,8	32,52%
Realistinė prognozė			
2011	20,6	-0,3	-1,44%
2021	26,9	6,3	30,58%
2032	31,5	4,6	52,91%
Optimistinė prognozė			
2011	20,6	-0,3	-1,44%
2021	28,3	7,7	37,38%
2032	33,9	5,6	64,56%

Lyginant su pirmuoju plėtros variantu, antrajame gyvenamojo fondo pokytis yra didesnis, kadangi ir prognozuojamas gyventojų skaičius yra didesnis.

Pav. 3.2. Prognozuojamas gyvenamojo fondo pokytis Dieveniškėse, tūkst. m²

4. NAUJŲ TERITORIJŲ POREIKIS

Pirmas variantas - miestelio plėtra esamose administracinėse ribose

Pagrindiniai miestelio plėtros poreikiai siejami su gyvenamosios statybos, gatvių tinklo plėtra, didėjančiu bendro naudojimo, visuomeninės, komercinės teritorijų poreikiu. Urbanizuotų teritorijų plėtra vyks dėl prognozuojamo gyventojų skaičiaus augimo, gyvenimo kokybės gerėjimo. Skaičiuojant būsto plėtros poreikį buvo priimta, kad Dieveniškėse vyks mažaaukščio ir sodybinio užstatymo plėtra. Šiame plėtros variante miestelis turi plėstis esamose administracinėse ribose, kadangi miestelio teritorija yra Dieveniškių istorinio regioninio parko teritorijoje, todėl skaičiuojant teritorijų poreikį reikia atsižvelgti į regioninio parko reglamentus. Prioritetas šiame plėtros variante bus teikiamas vidinės miestelio struktūros tobulinimui, teritorijų modernizavimui, vidinių teritorijų rezervų naudojimui.

Bendras teritorijų poreikis analizuojamas pagal tris scenarijus:

- Pesimistinis
- Realistinis
- Optimistinis

Pagal pesimistinį scenarijų, 2032 m. Dieveniškių miestelyje bus 758 gyventojai. Remiantis šiuo scenarijumi, 2021 m. vienam gyventojui teks 31 kv.m, o 2032 m. 35 kv.m gyvenamojo naudingo ploto (žr.

Lentelė 4.1). Paskaičiavus gyventojų pokyčio, gyvenamojo ploto prieaugio vienam gyventojui ir gyvenamojo fondo tankio matematinės išraiškas yra gaunamas bendras teritorijų poreikis hektarais. Pagal pesimistinį scenarijų, 2021 m. teritorijų poreikis bus 6,12 ha, o po dar dešimties metų (2032 m.) – 7,06 ha. Per dešimties metų laikotarpį teritorijų poreikis padidės 0,94 ha.

Pagal realistinį scenarijų, 2021 m. Dieveniškių miestelyje gyvens 833 gyventojai ir papildomas teritorijų poreikis bus 6,95 ha. Tuo tarpu 2032 m. miestelyje gyvens 800 gyventojų ir teritorijų poreikis bus 8,81 ha, t. y. 1,86 ha daugiau nei 2021 m. Toks teritorijų poreikių didėjimas priklauso nuo miestelio ekonominės situacijos ir gyvenamųjų sąlygų gerėjimo.

Pagal optimistinį scenarijų, 2021 m. bendras teritorijų poreikis bus 9,87 ha, kai gyventojų skaičius – 903 gyventojų. Tuo tarpu 2032 m. bendras teritorijų poreikis išaugs iki 14,93 ha, kai gyventojų skaičius bus 947 gyventojų. Atsižvelgiant į gyvenamųjų sąlygų gerėjimą, teritorijų poreikis per dešimt metų išaugs 5,06 ha.

Lentelė 4.1. Bendras teritorijų poreikis, ha

Pesimistinis	2021 m.	2032 m.
	6,12	7,06
Realistinis	2021 m.	2032 m.
	6,95	8,81
Optimistinis	2021 m.	2032 m.
	9,87	14,93

Antras variantas - racionali miestelio plėtra (mažinama miestelio administracinė teritorija ribose)

Šiame plėtros variante reikia atkreipti dėmesį į tai, jog bus keičiamos miestelio administracinės ribos, mažinant jo teritoriją. Antrojo koncepcijos varianto sprendinių, kurie neatitinka esamų Dieveniškių istorinio regioninio parko reglamentų ir apribojimų, įgyvendinimas galimas tik, jei jie bus atitinkamai numatyti naujuose Dieveniškių istorinio regioninio parko specialiuosiuose planuose. Skaičiuojant šio plėtros varianto teritorijų poreikį taip pat buvo priimta, kad vyks mažaaukščio ir sodybinio užstatymo plėtra.

Didėjant gyvenamųjų namų statybos bei naujų teritorijų poreikiui, taip pat didėja transporto, paslaugų infrastruktūros vystymo ir visuomeninių ir rekreacinių teritorijų plėtros poreikis.

Bendras teritorijų poreikis analizuojamas pagal tris scenarijus:

- Pesimistinis
- Realistinis
- Optimistinis

Pagal pesimistinį scenarijų, 2021 m. Dieveniškių miestelyje gyvens 823 gyventojai ir teritorijų poreikis bus 6,53 ha, kai po dešimties metų (2032 m.) gyventojų skaičius sumažės iki 779 ir dėl gerėjančios ekonominės situacijos teritorijų poreikis padidės iki 7,93 ha. Per dešimt metų jis padidės 1,4 ha (žr. Lentelė 4.24.2).

Pagal realistinį scenarijų, 2021 m. miestelyje gyvens 868 gyventojų ir teritorijų poreikis bus 8,41 ha. Po dešimties metų (2032 m.) Dieveniškėse gyvens 901 gyventojų, o teritorijų poreikis išaugs iki 13,02 ha. Taigi, bendras teritorijų poreikis per dešimties metų laikotarpį padidės 4,61 ha.

Pagal optimistinį scenarijų, 2021 m. gyventojų skaičius sieks 913 gyventojų ir naujų teritorijų poreikis bus 10,28 ha. Tuo tarpu 2032 m. Dieveniškėse gyvens jau 968 gyventojai, o teritorijų poreikis bus 15,81 ha. Bendras teritorijų teritorijų poreikis išaugs 5,53 ha.

Lentelė 4.2. Bendras teritorijų poreikis, ha

Pesimistinis	2021 m.	2032 m.
	6,53	7,93
Realistinis	2021 m.	2032 m.
	8,41	13,02
Optimistinis	2021 m.	2032 m.
	10,28	15,81

5. MIESTELIO ERDVINĖ KOMPOZICIJA BEI JĄ FORMUOJANTYS VEIKSNIAI

5.1. ERDVINĖS STRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS IR VARIANTAI

Miestai, miesteliai yra gyventojų socialinės ir ekonominės veiklos koncentracijos ir kultūros židiniai, lemiantys viso rajono bei regiono socialinį ekonominį potencialą. Darnaus vystymosi principas reikalauja reguliuoti urbanizacijos procesą, nedarant žalos aplinkai. Nevaldoma urbanizacija gali turėti neigiamos įtakos ir negrįžtamų pasekmių aplinkai, visų pirma - gamtinei ir kultūrinei.

Miestelio erdvinę struktūrą siekiama vystyti sudarant palankiausias gyvenimo sąlygas ir optimalų balansą tarp urbanizuotų ir laisvų erdvių, saugant vertingą kraštovaizdį. Pagrindiniai optimalios Dieveniškų miestelio struktūros vystymo principai yra:

- miestelio centro formavimas – miestelio centro teritorijos vystymas įvertinant kintančius poreikius, miestelio centro gyvybingumo skatinimas;
- urbanistinių jungčių - miestelio pagrindinių gatvių tinklo formavimas, miestelio ryšių funkcionavimo užtikrinimas;
- gyvenamosios aplinkos, viešųjų erdvių ir kitų teritorijų formavimas, modernizavimas;
- polifunkciškumą skatinantis funkcinis ir fizinis neefektyviai naudojamų teritorijų pertvarkymas (konversija);
- užstatymo struktūrizavimas;
- nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga;
- gamtinio karkaso elementų saugojimas;
- rekreacinių objektų plėtra;
- miestelio ir priemiesčių plėtros suderinamumas;
- miestelio ir Dieveniškų istorinio regioninio parko plėtojimo bendra strategija.

Vienas iš būdų teritorinės kraštovarkinės struktūros esamiems bruožams išryškinti ir tolimesnei plėtrai, sąlygojamai socialinių ir ekonominių procesų bei gamtinės aplinkos ypatumų, nustatyti yra teritorijos erdvinės raidos kompozicijos bei koncepcijos sukūrimas.

Miestelio kompozicija - tai miestelio urbanistinio - funkcinio komponavimo schema, bendriausiu būdu parodanti miestelio erdvinės plėtros idėją. Miestelio kompoziciją formuoja esamos miestelio struktūros plėtros tendencijos ir pagrindinės išorės aplinkos plėtros kryptys.

Miestelio teritorijos erdvinės struktūros elementus sudaro:

- žmonių veiklos teritorinės sistemos,
- funkciniai teritoriniai karkasai,
- funkcinės foninės struktūros,
- kraštovaizdžio erdvinė sistema,
- teritorinių reglamentų sistema.

Funkcinis teritorinis karkasas suprantamas kaip vientisas apibrėžtų funkcijų koncentravimosi centrų ir ašių teritorinis junginys. Miestelio erdvinę struktūrą formuoja dviejų rūšių atraminiai funkciniai karkasai - urbanistinis ir gamtinis.

Urbanistinis karkasas – tai pagrindinė miestelio teritorijos erdvinę struktūrą formuojanti dalis, apimanti aktyviausios gyventojų masinės veiklos procesų teritorines zonas, intensyviausiai įsisavintas erdves. Tai pagrindinė miestelio funkcinės struktūros konstrukcija, atraminių miestelio elementų sistema. Erdvinėje struktūroje (miestelio funkcinio stuburo zonoje) išskiriamos svarbiausios urbanistinio karkaso ašys.

Gamtinį karkasą sudaro ekologinio aktyvumo zonų bei ašių su mažiausiai pakeistais gamtiniais kraštovaizdžio kompleksais bei ribota technine infrastruktūra sistema.

Siūlomi du Dieveniškų miestelio plėtros kompoziciniai variantai. Abiejuose variantuose miestelio erdvinės struktūros svarbiausi sudėtiniai komponentai yra urbanistinis bei gamtinis karkasai, miestelio plėtros teritorijų funkcinės struktūros.

Įvertinus esamą padėtį bei jos išvadas, Vilniaus apskrities, Šalčininkų rajono bendrojo plano sprendinius, teikiami du Dieveniškų miestelio plėtojimo variantai, kuriuose numatomos priemonės:

- užtikrinančios gyvenimo kokybės augimą;
- leidžiančios valdyti miestelio plėtrą pagal darnios plėtros principus;
- suderinančios apskrities, rajono ir miestelio teritorijų bendrųjų planų sprendinius, sukuriančias prielaidas naudingai bendradarbiauti visoms šalims.

Dieveniškų miestelio teritorijos vystymo koncepcijos variantai skiriasi pagal planuojamas plėtros kryptis. Pirmame variante plėtra vykdoma esamose miestelio administracinėse ribose, pagal esamus Dieveniškų istorinio regioninio parko reglamentus. Antrame variante prioritetai teikiami miestelio – savivaldybės, lokalinio centro formavimui. Numatoma racionali teritorinė plėtra su Dieveniškų istoriniam regioniniam parkui draugiškomis funkcijomis. Sprendiniai derinami su naujai rengiamais Dieveniškų istorinio regioninio parko specialiaisiais planais.

5.1.1. Planuojami Dieveniškų miestelio teritorijos vystymo koncepcijos variantai dvidešimties metų laikotarpiui

▪ Pirmas variantas - plėtra esamoje miestelio teritorijoje

Dieveniškų plėtra numatoma esamose administracinėse miestelio ribose. Prioritetas teikiamas vidinės miestelio struktūros tobulinimui, teritorijų modernizavimui, vidinių teritorijų rezervų naudojimui. Plėtojama susiklosčiusi miestelio struktūra. Prioritetas teikiamas miestelio centro teritorijos gyvybingumo, fizinės aplinkos kokybės, ekonominio aktyvumo skatinimui. Saugoma: nekilnojamojo kultūros paveldo teritorijos bei objektai, siekiama jų vertybės požymių išlaikymo ir perdavimo ateinančioms kartoms. Planuojama esamų gyvenamųjų teritorijų renovacija užbaigiant formuoti nebaigtas užstatyti urbanistines struktūras, pritraukti aplinkai draugiškas funkcijas gerinant gyvenimo kokybę. Numatoma žaliųjų plotų sistema ir rekreacinės teritorijos. Šio varianto sprendiniai neprieštaruja esamam Dieveniškų istorinio regioninio parko tvarkymo planui, nustatytiems apribojimams ir reglamentams.

▪ Antras variantas – racionali miestelio plėtra (mažinant miestelio teritoriją)

Numatomas Dieveniškų miestelio administracinių ribų keitimas mažinant miestelio teritoriją. Miestelio administracinėse ribose lieka esamos užstatytos teritorijos, galimos užstatyti teritorijos ir neužstatomos visuomenės poreikiams reikalingos teritorijos (atskirieji želdynai, rekreacinės teritorijos, kapinės, aikštė, infrastruktūros koridoriai ir pan.), atsisakoma – miškų ūkio ir dalies žemės ūkio teritorijų. Šiame variante taip pat plėtojamas miestelio centras, kur skatinamas centro gyvybingumas, fizinės aplinkos kokybės gerinimas, ekonominis aktyvumas. Saugomi nekilnojamojo kultūros paveldo objektai, teritorijos, siekiama jų vertybės požymių išlaikymo ir perdavimo ateinančioms kartoms. Numatoma ne tik esamų miestelio teritorijų renovacija, modernizavimas, bet ir nauja plėtra neužstatytose esamose mažinamose miestelio ribose. Neužstatytos teritorijos įsivainamos kompleksiskai, rezervuojami plotai viešosioms erdvėms, infrastruktūrai. Kuriama žaliųjų plotų sistema, integruojanti esamus želdynus, upių pakrantes. Numatoma kapinių plėtra. Vystant miestelio gatvių tinklą, planuojamos naujos susisiekimo jungtys. Antrojo koncepcijos varianto sprendinių, kurie neatitinka esamų Dieveniškų istorinio regioninio parko reglamentų ir apribojimų, įgyvendinimas galimas tik jei jie bus atitinkamai numatyti naujuose Dieveniškų istorinio regioninio parko specialiuosiuose planuose (Dieveniškų miestelio bendrojo plano sprendinius siekiama maksimaliai suderinti su šiuo metu naujai rengiamais Dieveniškų istorinio regioninio parko specialiaisiais planais).

5.1.2. Svarbiausių ekologinio stabilizavimo ašių ir centrų lokalizavimas

Itin svarbus racionalios kraštovarkos ir kraštovaizdžio apsaugos instrumentas yra *gamtinis karkasas*, juridškai įteisintas Aplinkos apsaugos ir Saugomų teritorijų įstatymuose. Tai bendra kraštovarkos ekologinio kompensavimo zonų sistema, jungianti visas gamtinio pobūdžio saugomas ir kitas ekologiškai svarbias bei pakankamai natūralias teritorijas, garantuojančias ekologinį teritorijos stabilumą.

Gamtinio kraštovaizdžio ekologinio stabilizavimo teritorijų sistemą nustato LR teritorijos, Vilniaus apskrities ir Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijos bendruosiuose planuose patvirtintas gamtinio karkaso elementų lokalizavimas. *Gamtinio karkaso* paskirtis:

1. Sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
2. Sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
3. Saugoti natūralų kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
4. Didinti šalies miškingumą, saugoti ir įveisti želdynus, želdinius agrarinėse ir urbanizuotose teritorijose;
5. Optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos bei technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą.

Gamtinis karkasas savo kraštovarkine esme yra sudėtinga erdvinė sistema ir apjungia įvairių funkcijų prioriteto bei pagrindinės tikslinės paskirties, o taip pat skirtingo naudojimo ir apsaugos režimo teritorijas - gamtinius rezervatus, gamtinius bei kompleksinius draustinius, valstybinius parkus, apsaugos zonas bei saugomus gamtos išteklių sklypus, įvairias rekreacines, miškų ūkio, taip pat ribojamos agrarinės veiklos zonas. *Gamtinis karkasas* neaplenkia ir miestų bei miestelių

(urbanizuotų) teritorijų, tik šiuo atveju svarbiausioji jo paskirtis – reguliuoti kraštovaizdžio urbanizacijos ir technogenizacijos plėtrą, saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius, saugoti ir įveisti želdynus bei želdinius.

Gamtinį karkasą sudaro šios metafunkcinės dalys:

1. *Geoekologinės takoskyros* – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus. Jos skiria stambias gamtines geosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą;
2. *Migraciniai koridoriai* – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.
3. *Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai* – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu.

Pagal svarbą skiriamos tarptautinės (europinės), nacionalinės, regioninės ir vietinės svarbos gamtinio karkaso dalys.

Įvertinus Dieveniškų miestelio padėtį regioninėje gamtinio karkaso sistemoje, teritorinės sąrangos ypatumus gamtinio karkaso formavimo požiūriu, išskiriamos svarbiausios Dieveniškų miestelio bendrąją erdvinę koncepciją formuojančios ekologinio stabilizavimo teritorijos, turinčios kompensuoti urbanistinio-ūkinio vystymo poveikį. Jas atstovauja: *geoekologinė takoskyra, migraciniai koridoriai ir vidinio stabilizavimo arealai (teritorinė lokalizacija teikiama planuose „Funkciniai prioritetai“, „Erdvinė struktūra“ I ir II variantai).*

Būtina pabrėžti, kad *gamtinis karkasas*, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas ir funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų, todėl abejuose teikiamuose Dieveniškų miestelio koncepcijos variantuose *gamtinio karkaso* teritorijų lokalizacija nesikeičia.

Geoekologinę takoskyrą, apsprendžiančią Dieveniškų bendrąją erdvinę koncepciją atstovauja:

- Regioninę svarbą turinčios *Merkio – Gaujos* geoekologinės takoskyros ruožas. Tiesiogiai jis nepatenka į esamas miestelio teritorijos ribas, tačiau supa miestą jo rytinėje dalyje.

Migraciniams koridoriams, formuojantiems Dieveniškų bendrąją erdvinę koncepciją priskirtini:

- Regioninę svarbą turintis *Gaujos* migracinio koridoriaus ruožas, praeinantis rytiniu teritorijos pakraščiu;
- Vietinę svarbą turinčios *Rodūnės* ir kt. mažųjų vandentėkmių migracinių koridorių atkarpos Dieveniškų apylinkėse.

Vidinio stabilizavimo arealams, formuojantiems Dieveniškų bendrąją erdvinę koncepciją priskirtini:

- Vietinės svarbos *Šilo* (rytinėje dalyje), *Dvariškių* (pietinėje dalyje), *Skraičionių* (šiaurinėje dalyje) geosistemų vidinio stabilizavimo arealai.

Ekologinio stabilizavimo teritorijos, kaip miestelio bendrosios erdvinės struktūros dalis, nustato svarbiausius teritorinius gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo prioritetus, būtinus bendrajai

ekologinei pusiausvyrai palaikyti. Gana sudėtinga šią nuostatą realizuoti ekologinio stabilizavimo ašių sankirtoje su urbanistinio-ūkinio vystymo ašimis, ypač pastarųjų centrams patenkant į geoeologinių takoskyrų ar migracinių koridorių teritorijas. Dieveniškų miestelyje didesnių kraštovarkinių konfliktinių zonų nėra nustatyta, išskyrus dalies Gaujos migracinio koridoriaus perdangą su urbanizuotomis teritorijomis šiaurės rytinėje miestelio dalyje.

5.1.3. Pagrindiniai miestelio plėtros variantų kompoziciniai elementai, formuojantys miestelio struktūrą

Išskiriami šie pagrindiniai miestelio plėtros variantų kompoziciniai elementai:

- Miestelio plėtros variantuose akcentuojamas miestelio centras – nekilnojamojo kultūros paveldo objektas – Dieveniškės (u.o.k. 17078) - struktūrinis branduolys, istoriškai susiklostęs prie penkių kelių sankirtos.
- Numatomos kompozicinės - miestelio struktūrinės ašys (kelių, pagrindinių miestelio gatvių ar kitokių ryšių pagrindu suformuotos ašys, kurios organizuoja miestelio urbanistinę struktūrą). Tiek pirmame, tiek antrame variantuose svarbiausios Dieveniškų miestelio ašys yra istorinės, dabartinių Vilniaus, Ašmenos, Subotnikų, Geranionių, Šermukšnių gatvių pagrindu. Kitos struktūrinės ašys sudaro tarsi tinklą, apjungiantį centro, gyvenamąsias, visuomenines, komercines, pramonines bei kitas miestelio teritorijas.
- Dar vienas svarbus miestelio erdvinės struktūros kompozicinis elementas - miestelio žaliųjų teritorijų sistema, integruojanti esamus želdynus, Gaujos upę, rekreacines teritorijas, įvairius gamtinio karkaso elementus į miestelio urbanistinę struktūrą.

5.1.4. Miestelio teritorijos vystymo būdai (tipai)

Miestelio erdvinę struktūrą sudaro trimatė sistema išreikštos urbanistinė struktūra (kompoziciniai miestelio elementai, miestelio užstatymo ypatumai) ir ekologinio kompensavimo – gamtinio karkaso struktūra. Miestelio užstatytų teritorijų erdvinei struktūrai išreikšti naudojamas užstatymo intensyvumo rodiklis. Konceptijos studijoje, užstatymo intensyvumas skirstomas į tris lygmenis – vidutinis, mažas, ekstensyvus. Intensyvumas yra nustatomas sąlyginai tarpusavyje lyginant miestelio atskiras užstatytas teritorijas. Dėl specifinio užstatymo pobūdžio, intensyvumas išskiriamas istorinio užstatymo teritorijoms bei užstatomoms pramonės, infrastruktūros objektų teritorijoms. Jos formuojamos atskirais elementais.

Įvertinus esamus miestelio užstatymo ypatumus, kitus struktūrinius elementus, Dieveniškų miestelio erdvinės struktūros koncepcijos sprendiniuose išskiriami užstatomų ir neužstatomų teritorijų erdvinės struktūros vystymo tipai.

Užstatomos teritorijos:

Istorinio užstatymo teritorijos – tai urbanistinio paminklo teritorija, kur saugoma: gatvių tinklas, aikštės planas, kapitalinio ir medinio užstatymo fragmentai. Todėl koncepcijos sprendiniuose nenumatomas šių teritorijų intensyvumo didinimas,

siekiami teritorijų vertingųjų savybių išsaugojimo, autentiškumo požymių išlaikymo. Urbanistiniam paminklui priskirtų teritorijų vystymasis turi būti plėtojamas kokybiniu aspektu. Istorinio užstatymo teritorija plėtojama pagal nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiuosius planus, patikslinus vertingąsias Dieveniškų (u.o.k. 17078) savybes.

Vidutinio užstatymo intensyvumo teritorijos – teritorija pietinėje miestelio dalyje, kur sovietmečiu suformuotas visuomeninių objektų kvartalas ir lyginant su miestelio sodybiniu užstatymu yra intensyvesnis. Skatinamas sovietmečiu statytų statinių mastelio, tūrių pertvarkymas siekiant harmoningos darnos su saugoma istorine miestelio dalimi – istoriniu užstatymu.

Mažo užstatymo intensyvumo teritorijos – šio tipo teritorijose dažniausiai dominuoja sodybinis užstatymas, ar sodybinio užstatymo intensyvumui prilygstantis kito pobūdžio užstatymas.

Ekstensyvaus užstatymo teritorijos – rekreaciniais objektais užstatomos teritorijos, kai urbanizuojamose teritorijose daugiau dominuoja želdiniai nei užstatymas.

Pramonės, verslo, infrastruktūros objektų užstatymo teritorijos – pramonės, sandėliavimo, gamybinių objektų užstatymo pobūdžio teritorija, kuriai užstatymo intensyvumas nustatomas pagal specifinius poreikius. Nors šių teritorijų intensyvumas nėra įvardijamas, užstatymas neturi būti agresyvus miestelio foninio užstatymo atžvilgiu, negali sukurti vizualinės taršos.

Neužstatomos teritorijos:

Miestelio žaliųjų erdvių teritorijos – tai miestelio žaliosios erdvės integruojančios rekreacijos funkcijas, kurias sudaro miestelio aikštė, skverai, kapinės, gamtinio karkaso teritorijos, miškai. Šiose teritorijose naujas užstatymas nenumatomas, išskyrus rekreacinius objektus bei statinius, reikalingus žaliųjų plotų infrastruktūrai ir aptarnavimui.

Neurbanizuojamos rekreacinės teritorijos – trumpalaikio poilsio statinių statybos, kur galima įrengti: stovyklavietes, poilsiavietes, paplūdimius ir analogiškus poilsiui skirtus objektus.

Žemės ūkio teritorijos – teritorijos, kuriose vykdoma žemės ūkio veikla, neprieštaraujanti Dieveniškų istorinio regioninio parko reglamentams.

5.2. GAMTOSAUGOS KRYPTYS

Planuojamos teritorijos atveju kraštovaizdis vertingas ne tik gamtiniu, bet ir kultūriniu požiūriu. Dieveniškės - istoriniu ir architektūriniu požiūriu įdomus miestelis. Tai tipiškas senųjų lietuvių žemių, kurioms priskirtinos LR pietrytinės ir kaimyninės Baltarusijos vietovės, gyvenvietės pavyzdys.

Rengimo etapas. Konceptijos studija

Siekiant išsaugoti kultūrinio bei gamtinio požiūriu vertingą Dieveniškų apylinkių kraštovaizdį, etnokultūrinius kompleksus, senosios lietuvių kultūros bruožams saugoti, tvarkyti, rekreaciniam bei ūkiniam naudojimui reguliuoti yra įsteigtas valstybinis *Dieveniškų istorinis regioninis parkas* (Žin., 1992, Nr. 30-913). Į šio regioninio parko ribas patenka visa planuojama Dieveniškų miestelio teritorija.

Parko teritorija, pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir naudojimą skirstoma į konservacinę (draustiniai), prezervacinę (apsauginę), ūkinę (žemės ir miškų ūkio), rekreacinę funkcinio prioriteto zonas.

Dieveniškų regioniniame parke yra išskirta net 10 draustinių: kraštovaizdžio - Gaujos, Norviliškių, Stakų; geomorfologinis – Dieveniškų; zoologinis – Gaujos; etnokultūriniai – Bėčionių, Poškonų, Rimašių, Žižmų; urbanistinis – Dieveniškų. Planuojamoje Dieveniškų miestelio teritorijoje skiriamos sekančios regioninio parko funkcinio prioriteto zonos: *Dieveniškų urbanistinis draustinis*, *Gaujos kraštovaizdžio draustinis* (į miestelio ribas patenka nedidelė draustinio dalis), *apsauginio, ūkinio, rekreacinio funkcinio prioriteto zonos*, tiesiogiai besiribojančios su *Dieveniškų urbanistinio draustinio* teritorija (žiūrėti planuose „Funkciniai prioritetai“, „Erdvinė struktūra“ I ir II var.).

Dėl susiklosčiusių istorinių aplinkybių (urbanistinio formavimosi raida), nemaža dalimi ir dėl gamtinio pamato ypatumų – vyrauja gana lygūs, palankiomis sąlygomis užstatymui pasižymintys paviršiai, dabartiniu metu mažesnę miestelio ploto dalį užima neintensyvaus užstatymo urbanizuotas *kraštovaizdis* - žmogaus pakeistas, jo veiklos veikiamas, palaikomas ir vystomas. Santykinai natūraliausio gamtinio kraštovaizdžio plotai, pasižymintys gamtinių kraštovaizdžio elementų vyravimu yra išlikę *Gaujos* upės ir jos mažųjų intakų atkarpose, rytinėje, vakarinėje ir pietinėje miestelio dalyse augančių miško medynų ploteliuose.

Gamtinė aplinka yra svarbus gyvenamosios vietovės patrauklumą stiprinantis faktorius. Ji pasitarnauja jos, kaip socialinės – ekologinės sistemos stabilumui, nes ne tik formuoja sveikatingesnę aplinką, labiau patenkina įvairesnės gyvensenos poreikius, bet ir didina rekreacinę vertę, skatina įvairių turizmo formų vystimąsi. Savo ruožtu gamtinės aplinkos ypatumai gyvenamosios vietovės planavimą ir tvarkymą daro sudėtingesnį, sprendžiant plėtotės klausimus reikalauja pakankamą dėmesį skirti ekologiškai stabilios aplinkos bei pilnaverčio kultūrinio kraštovaizdžio formavimui.

Racionalaus gamtinių išteklių naudojimo ir apsaugos, gamtinio kraštovaizdžio stabilumo, savitumo bei bioįvairovės išsaugojimo bei aplinkos sveikumo (kokybės) užtikrinimo siektinumai tiesiogiai įtakoja Dieveniškų miestelio vystymo koncepcijos formavimą, teritorijos funkcinių prioritetų, naudojimo ir apsaugos reglamentų nustatymą.

Žemiau pateikiamos pagrindinės gamtosaugos kryptis - *gamtinių išteklių racionalaus naudojimo ir apsaugos, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, aplinkos kokybės apsaugos* atstovaujančios specialiųjų tikslų grupės, kurios numatomos Dieveniškų miestelio vystymo koncepcijos studijoje.

- *Išvengti hidrografinio tinklo elementų struktūros keitimo* – saugoti natūralius hidrografinio tinklo elementus, siekti, kad vandens telkinių pakrantėse vykdoma veikla neprieštarautų paviršinio vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoms keliamiems reikalavimams.
- *Užtikrinti reikiamą Dieveniškų istorinio regioninio parko Natura 2000 teritorijų apsaugą* – priimti miestelio teritorijos vystymo sprendinius, neprieštaraujančius regioninio parko

- nuostatams, apsaugos reglamentui, specialiojo tvarkymo plano sprendiniams, bendriesiems buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatams.
- *Užtikrinti esamų gamtinių rekreacinių išteklių – žaliųjų plotų, raiškaus kraštovaizdžio zonų išsaugojimą bei racionalų naudojimą.* Numatyti gamtinės rekreacinės aplinkos ypatumus atitinkančią ekstensyvią ar intensyvią naudojimą, rekreacinės infrastruktūros plėtojimą.
 - *Formuoti racionalią, ekologiškai pagrįstą miestelio teritorijos žemėnaudos struktūrą, galinčią užtikrinti kraštovaizdžio stabilumą - teritoriškai subalansuoti kultūrinio kraštovaizdžio formavimą, racionaliai teritoriškai išdėstant gyvenamosios, gamybinės, rekreacinės ir kitos paskirties teritorijas, išlaikant esamą bei didinant natūralių ar pusiau natūralių teritorijų plotą, užtikrinant reikiamą gamtinio karkaso teritorijų – ekologinio kompensavimo zonų sistemos sukūrimą, organizuojant pilnavertę žaliųjų plotų sistemą.*
 - *Išvengti gamtinio kraštovaizdžio natūralios struktūros darymo ir degradavimo patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijose – išsaugoti nuo urbanizavimo santykinai natūralaus kraštovaizdžio teritorijas, nustatant joms ekologinį pilnavertiškumą užtikrinantį tvarkymo režimą.*
 - *Išsaugoti ir tikslingai naudoti, eksponuoti kraštovaizdžio kultūrinį paveldą, gerinti jo aplinkos kokybę ir estetinį vaizdą;*
 - *Išsaugoti ir gausinti natūralaus bei subnatūralaus kraštovaizdžio teritorijas - saugoti ir plėsti žaliuosius plotus (želdynus) urbanizuotose teritorijose nuosekliai įgyvendinant „Želdynų apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo strategijos“ nuostatas; užtikrinti vandens telkinių pakrančių, raiškių reljefo formų, hidrografinio tinklo elementų natūralumo apsaugą, tuo pačiu išsaugant urbanizuotų teritorijų kraštovaizdžio vaizdingumą.*
 - *Sumažinti paviršinių vandenų teršimą - vykdant nuotekų (buitinių, paviršinių, gamybinių) surinkimo tinklų ir valymo įrenginių modernizavimą bei vystymą, optimizuojant jų eksploatavimą, plečiant vietinio valymo technologijų taikymą.*
 - *Užtikrinti gėlo požeminio vandens išteklių apsaugą ir naudojimą.* Gyventojus, vartojančius šachtinių šulinių vandenį, aprūpinti geros kokybės geriamu vandeniu iš gilesnių vandeningų horizontų (plečiant geriamojo vandens viešojo tiekimo tinklą).
 - *Gerinti aplinkos oro higieninę būklę - formuoti apsauginės paskirties želdynus ūkinių objektų sanitarinės apsaugos zonoje, transporto srautų judėjimo koridoriuose ir kt., tobulinti miestelio susisiekimo sistemą.*

6. PLANINĖ STRUKTŪRA, TERITORIJŲ FUNKCIJOS IR NAUDOJIMAS

6.1. FUNKCINIŲ PRIORITETŲ ZONOS

Įvertinus esamą teritorijų naudojimo išsidėstymą miestelyje bei Dieveniškų miestelio bendrojo plano koncepcijos tikslus ir uždavinius, numatomi teritorijų funkciniai sprendiniai dvidešimties metų laikotarpiui. Miestelio koncepcijoje taikomas polifunkcinio zonavimo metodas, kai miestelio teritorija dalinama į funkcines zonas, išskiriant prioritetinę (vyraujančią) žemės naudojimo funkciją.

Miestelio funkcinė struktūra – tai pagrindinių miestelio dalių funkcinų zonų, aptarnavimo centrų, struktūrinių gatvių tinklo teritorinio išsidėstymo pobūdis ir tarpusavio ryšiai.

Teritorijų polifunkcinis zonavimas pagal žemės naudojimo funkcijas atliekamas siekiant išaiškinti prioritетinių funkcijų tendencijas, jų sąveiką su kitomis funkcijomis, nustatyti miestelio tvarkymo koncepcijos formavimą, suderinant visuomenės interesus gamtonaudoje su reikalavimais sukurti kokybišką gyvenamąją aplinką ir išsaugoti atitinkamų teritorijų ekologines sąlygas bei kraštovaizdžio estetines savybes.

Dieveniškų miestelio teritorijos bendrojo plano koncepcijoje išskiriamos šios funkcinių prioritetų zonos:

Miestelio centras – polifunkcinė teritorija, skirta administravimo, kultūrinių institucijų, komercinių aptarnavimo objektų koncentravimui kartu su gyvenamąja funkcija.

Visuomeninio prioriteto zona – teritorija, kurioje prioritetas skiriamas bendruomenės poreikiams reikalingų objektų – kultūros, švietimo, sveikatos apsaugos infrastruktūros objektų statybai. Neesant pakankamam visuomeninių objektų poreikiui bei siekiant racionalaus žemės naudojimo, galima visuomeninių teritorijų konversija į draugiškas aplinkai funkcijas.

Komercinio prioriteto zona – teritorija, kurioje prioritetas skiriamas prekybos, paslaugų, aptarnavimo objektų statybai, kai kuriais atvejais - kartu su gyvenamąja funkcija.

Gyvenamosios teritorijos prioriteto zona – mišrios teritorijos, kuriose dominuoja gyvenamoji veikla kartu su jai aptarnauti reikalinga socialine, paslaugų ir kita infrastruktūra.

Pramonės, verslo, infrastruktūros objektų teritorijų prioriteto zona – verslo, sandėliavimo, gamybos objektų statybos teritorija, kurioje dominuoja darbo vietos bei negalima gyvenamoji funkcija.

Valstybės sienos apsaugos tikslų prioriteto zona – valstybės sienos apsaugos objektų statybai.

Urbanizuojama rekreacinio prioriteto zona – teritorija, kurioje dominuoja ilgalaikio (stacionaraus) poilsio statinių statybos.

Žaliųjų erdvių teritorijos – viešųjų miestelio erdvių - aikščių, skverų, kapinių, gamtinių teritorijų, skirtų gyventojų aktyviam ir pasyviai poilsiui, lankymui, pažinimui, gamtinio karkaso elementų apsaugai skirtos teritorijos.

Neurbanizuojama rekreacinio prioriteto zona – teritorija, kurioje dominuoja trumpalaikio poilsio statinių statybos.

Žemės ūkio teritorijos – teritorijos, kuriose vykdoma žemės ūkio veikla, neprieštaraujanti Dieveniškų istorinio regioninio parko reglamentams.

6.1.1 lentelė. Funkcinių prioritetų zonų pasiskirstymas miestelio, miestelio plėtros teritorijoje pagal variantus

Eil. Nr.	Funkcinių prioritetų zonos pavadinimas	I variantas	II variantas
		Ha	Ha
1	Miestelio centras	21,27	21,27
2	Komeracinio prioriteto	2,97	4,09
3	Visuomeninio prioriteto	10,63	11,49
4	Gyvenamųjų teritorijų prioriteto	71,42	114,53
5	Pramonės, verslo, infrastruktūros objektų prioriteto	4,89	2,36
6	Valstybės sienos apsaugos tikslų prioriteto	0,30	0,30
7	Urbanizuojama rekreacinio prioriteto	12,26	14,67
8	Žaliųjų erdvių prioriteto (t.t. vandenys, kapinės)	367,91	126,46
9	Neurbanizuojama rekreacinio prioriteto	12,96	27,60
10	Žemės ūkio	232,04	24,21
	Iš viso:	736,65	346,98

6.2. ŽALIŲJŲ PLOTŲ SISTEMOS VYSTYMAS

Žaliųjų plotų sistema yra nepaprastai svarbi ir neatskiriama miestelio urbanistinės struktūros dalis, kuri yra formuojama tikslu išsaugoti visuomeniškai ir ekologiškai vertingo gamtinio kraštovaizdžio plotus, jų visumą tvarkyti kaip teritorinę sistemą, siekiant gerinti ekologines bei rekreacines gyvenamosios aplinkos sąlygas, kuriant patrauklaus miestelio įvaizdį. Dieveniškų miestelio žaliųjų plotų sistemos vystymo pasiūlymai teikiami įvertinant ir atsižvelgiant į:

Gamtinių sąlygų ypatumus:

- *Gamtinio karkaso teritorijų lokalizaciją, kuri leidžia žaliuosius plotus vertinti sisteminiu požiūriu, pamatyti kiekvieno jų reikšmę visai sistemai ir ne tik kiek jie naudingi gyventojams, bet ir kaip jie palaiko viso gamtinio komplekso gyvybingumą;*

Rengimo etapas. Konceptcijos studija

- *Gamtosauginiu požiūriu reikšmingas gamtinio karkaso ir kitas teritorijas, išlaikusias natūralaus arba sąlyginai natūralaus kraštovaizdžio pobūdį: Gaujos upės ir jos mažųjų intakų slėnius, rytinėse, vakarinėse ir pietinėse miestelio apylinkėse augančius miško medynus, kitas išraiškingo ir vaizdingo kraštovaizdžio zonas;*
- *Teritorijas, kuriose yra nepalankios ekogeologinės sąlygos užstatymo plėtrai ir ūkinei veiklai.*

Esamos būklės analizės išvadas:

- *Esamos būklės analizės etape, kaip savarankiški miestelio struktūros elementai iš visų žaliųjų plotų išskiriami: miškai (miškų ūkio paskirties žemėse) ir atskirųjų želdynų teritorijos kitos paskirties žemėje.*
- *Atskirieji želdynai ne tik žaliųjų plotų sistemoje, bet ir visoje miestelio struktūroje yra laikomi labai svarbia grandimi. Deja, Dieveniškų miestelyje šiuo metu dar negalima kalbėti apie žaliųjų plotų sistemą, o tik apie atskirus ir negausius jos segmentus, toli gražu netenkinančius miestelio gyventojų poreikių - Dieveniškų miestelyje (mažų miestų grupė) vienam gyventojui turėtų tekti ne mažiau kaip 20 m² atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų (parkų, miestelio sodų, skverų). Šis rodiklis Dieveniškų miestelyje šiuo metu netenkinamas.*
- *Miškai – neatsiejama miestelio žaliųjų plotų sistemos grandis, atliekanti rekreacinę, aplinkosauginę ir estetinę funkcijas. Dieveniškų miestelio atveju miškų teritorinės sklaidos, sudėties bei kiekybinio aspektu galima vertinti kaip palankų. Miškai užima apie 30% miestelio teritorijos ploto, todėl perspektyvoje juos būtų tikslinga tvarkyti kaip rekreacinius miškus, nes šiuo metu jie nėra pritaikyti lankymui.*

Įvertinant visus aukščiau paminėtus argumentus bei išvadas, urbanistinę ir gamtinę aplinką, žaliųjų plotų galimybes atlikti atitinkamas funkcijas, ypatingą dėmesį skiriant įtraukimui į žaliųjų plotų sistemą tų gamtinio karkaso teritorijų, kurios yra išlaikiosios natūralaus arba sąlyginai natūralaus kraštovaizdžio pobūdį yra nustatomas principinis žaliųjų plotų sistemos karkasas, kurį atstovauja žaliųjų plotų vystymo teritorijos. Jų lokalizacija teikiama planuose „Funkciniai prioritetai“, „Erdvinė struktūra“ I ir II var. Reikia pažymėti, kad koncepcijos studijoje nėra išskiriamos atskiros savarankiškos žaliųjų plotų sistemos kategorijos (miškai, parkai, skverai, apsauginiai želdynai ir kt.), jų detalizacija bus vykdoma sprendinių konkretizavimo studijoje.

Miestelio vystymo koncepcijoje, žaliųjų plotų sistemos sukūrimas nustatomas kaip viena iš prioritetinių Dieveniškų miestelio plėtojimo krypčių, formuojant patrauklaus, patogaus ir sveiko gyventi miestelio įvaizdį. Siekiant suformuoti pilnavertę žaliųjų plotų sistemą, galinčią atlikti visus jai keliamus uždavinius būtina:

- *Saugoti miestelio gamtinę aplinką, formuoti žalio miestelio įvaizdį;*
- *Išsaugoti visus esamus žaliuosius plotus urbanizuotoje miestelio dalyje, didinti jų patrauklumą, plėsti rekreacinio panaudojimo galimybes;*
- *Išvengti statybų skverbimosi į vertingiausias gamtosauginiu ir estetiniu požiūriu miestelio gamtinio karkaso teritorijas,*
- *Formuoti atskiruosius želdynus naujai įsavinamose miestelio zonose ir įjungti juos į esamą žaliųjų plotų sistemą;*
- *Formuoti apsauginius želdynus gamybinių, komunalinių ir infrastruktūros teritorijų aplinkoje;*
- *Reikiamą dėmesį skirti svarbiausių sistemos grandžių - parkų, skverų ir žaliųjų jungčių formavimui bei tvarkymui.*

6.3. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS

Dieveniškų miestelio bendrojo plano kultūros paveldo dalyje formuluojami kultūros paveldo objektų apsaugos prioritetai ir kryptys dvidešimties metų laikotarpiui. Konceptcijos gairės remiasi Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029), Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (Žin., 2002, Nr. 110-4852), Vilniaus apskrities teritorijos bendrojo plano sprendiniais (patvirtinta 2008 12 03), Šalčininkų rajono teritorijos bendrojo plano sprendiniais.

Kultūros paveldo apsaugos, tvarkymo ir naudojimo kryptys

Dieveniškų miestelio bendrojo plano koncepcijoje įtvirtinamos pagrindinės nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimo nuostatos:

- Miestelio struktūros pagrindo išsaugojimas;
- prioritetas teikiamas kultūros paveldo objektų autento apsaugai ir palaikymui;
- objektų išsaugojimas naudojant pagal paskirtį ir viešajai pagarbai.

Miestelio bendrojo plano koncepcija siekiama kultūros paveldo objektų autento išsaugojimo skatinant jų naudojimą visuomenės reikmėms. Dieveniškėse nėra daug saugomų objektų: Dieveniškų urbanistinė vietovė (unikalus kodas 17078), pastatas (buv. pastato vieta) (unikalus kodas 4816). Su miestelio teritorija ribojasi: pilkapiai (unikalus kodas 1929), Dieveniškų pilkapynas (unikalus kodas 12076), Dieveniškų akmuo (unikalus kodas 1930). Dieveniškėse esančių kultūros paveldo objektų tvarkymui ir naudojimui reikalingas specialusis teritorijos tvarkymo planas apsprendžiantis istorinio ir architektūrinio paveldo pritaikymą miestelio reikmėms, pažintiniam turizmui.

Bendrojo plano koncepcijos pagrindinės kultūros paveldo apsaugos gairės: kultūros paveldo objektų apsaugos užtikrinimas, paveldo objektų patrauklumo didinimas, paveldo objektų vertybių, dėl kurių šie objektai įtraukti į kultūros vertybių registrą, autentiškumo išlaikymas, paveldo išsaugojimas ir perdavimas ateities kartoms.

Visais atvejais pagrindinė koncepcijos nuostata būtų – išsaugoti nekilnojamąjį kultūros paveldą kaip neatskiriama ir integruotą miesteliovaizdžio elementą.

Miestelio nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijos yra išskirtos, tačiau nėra nustatytos apsaugos zonos. Saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ar teritorijų ir jų apsaugos zonų ribas reglamentuoja *specialieji apsaugos planai*. Konkretūs Dieveniškų miestelio kultūros paveldo objektų ir teritorijų naudojimo ir apsaugos reglamentavimo principai bus nagrinėjami sprendiniuose. Dieveniškų kultūros paveldo objektų sąrašas

6.3.1 lentelė. Valstybės saugomų objektų sąrašas Dieveniškų miestelyje

Unikalus kodas	Kiti kodai	Objektas	Pavadinimas	Vertingosios savybės
17078	UV9	Dieveniškės	Šalčininkų r. sav., Dieveniškų mstl. (Dieveniškų sen.)	Gatvių tinklas, aikštės planas, kapitalinio ir medinio užstatymo fragmentai.

8833	DV835	Ornamentuotas kryžius	Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. (Dieveniškių sen.)	
4816	IP2304, LA413/2326	Pastatas	Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. (Dieveniškių sen.)	
15140	DV4229	Paveikslas "Šv. Jurgis"	Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. (Dieveniškių sen.)	
8829	DV831	Paveikslas "Šv. Laurynas"	Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. (Dieveniškių sen.)	
1929	AR141, LA295/1	Pilkapiai su VII-XI m.e.a. dg. kp.	Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. (Dieveniškių sen.)	
8831	DV833	Skulptūra "Nukryžiuotasis" I	Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. (Dieveniškių sen.)	
8832	DV834	Skulptūra "Nukryžiuotasis" II	Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. (Dieveniškių sen.)	
8830	DV832	Skulptūra "Šv. Pranciškus"	Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. (Dieveniškių sen.)	
15138	DV4227	Varpas I	Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. (Dieveniškių sen.)	
15139	DV4228	Varpas II	Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. (Dieveniškių sen.)	

6.4. SUSISIEKIMO SISTEMOS PLĖTOJIMO KONCEPCIJA

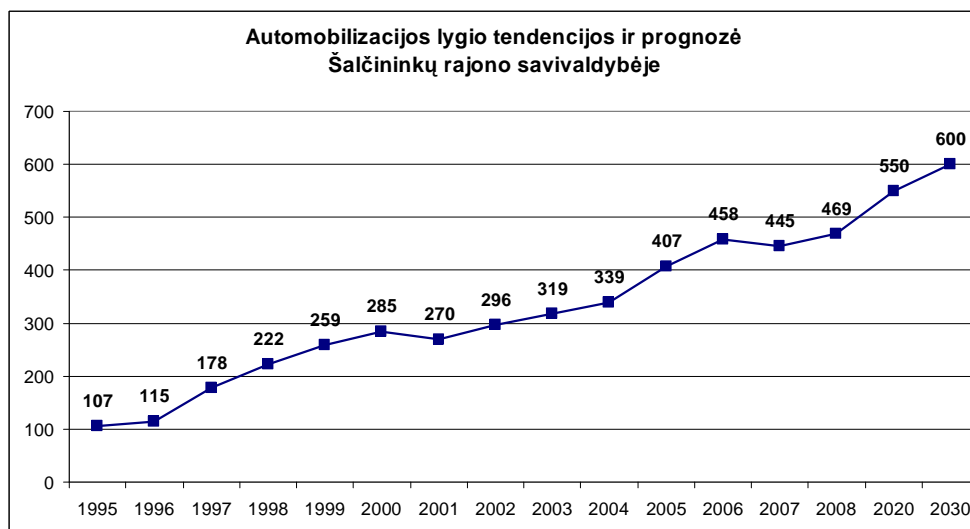
6.4.1. Raidos tendencijos ir pagrindiniai susisiekimo sistemos modernizavimo tikslai

Susisiekimo sistema turi užtikrinti nevaržomą, saugų gyventojų mobilumo poreikių tenkinimą bei aukštą ūkio šakų aptarnavimo kokybę su minimaliu poveikiu aplinkai bei minimaliu teritorijų poreikiu infrastruktūros plėtrai. Atsižvelgiant į šiuos darnios plėtros principus, siekiant tobulinti Dieveniškių miestelio susisiekimo sistemą, būtina siekti šių pagrindinių tikslų:

- Gerinti esamų gatvių ir šaligatvių techninius parametrus, rekonstruoti nepakankamų parametrų gatvių ruožus bei sankryžas, gerinti gatvių ir pėsčiųjų takų dangų kokybę, užtikrinant saugesnį ir patogesnį transporto, pėsčiųjų bei dviratininkų susisiekimą;
- Užtikrinti reikiamas teritorijas susisiekimo ir techninei infrastruktūrai vystyti, nustatant gatvių kategorijas bei suformuojant ir įteisinant gatvių raudonąsias linijas, reglamentuojamas STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“;
- Skatinti susisiekimą pėsčiomis bei dviračiais, sudarant tam palankias sąlygas bendroje susisiekimo sistemoje. Vystyti pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūrą, formuojant vientisą rišlią takų sistemą jungiančią pagrindinius traukos objektus, lankytinas, rekreacines bei gyvenamąsias teritorijas bei turistines dviračių trasas;

- Gerinti visų eismo dalyvių saugumą diegiant eismo saugumo priemones gatvėse.
- Siekiant subalansuotos susisiekimo sistemos plėtros, susisiekimas pėsčiomis, dviračiais bei visuomeniniu transportu turi būti prioritetingai Dieveniškų gyvenvietės susisiekimo būdai. Šioms susisiekimo rūšims bei jų infrastruktūros plėtrai turėtų būti skiriama daugiausiai dėmesio.

Automobilizacijos lygis. Automobilizacijos bei motorizacijos lygio augimas, transporto priemonių intensyvesnis naudojimas tiesiogiai susiję su transporto srautų augimu ir yra vieni svarbiausių veiksnių transporto sistemos funkcionavimui. Per paskutinius dešimtmečius Lietuvoje automobilizacijos lygis sparčiai ir stabiliai augo. Vidutiniškai kasmet Lietuvoje automobilizacijos lygis didėja apie 7 %. Šiuo metu Lietuvoje 1000 gyventojų tenka 468 aut. individualūs lengvieji automobiliai. Šalčininkų rajono savivaldybėje automobilizacijos lygis siekia 482 automobilius 1000-iui gyventojų. Prognozuojama, kad Lietuvoje bus pasiektas Europos Sąjungos automobilizacijos lygis, kuris sieks 600 individualių lengvųjų automobilių 1000-iui gyventojų. Taigi, neišvengiamai transporto srautai augs, o bendroje kelionių struktūroje ir toliau didės lengvųjų automobilių reikšmė.

6.4.1.pav.

Aukštas automobilizacijos lygis bei didėjantis transportinis gyventojų aktyvumas Dieveniškų miestelyje daugiausiai turės įtakos išorinių transportinių ryšių intensyvumui.

6.4.2. Dieveniškų miestelio susisiekimo plėtros modelio formavimo principai

Dieveniškų miestelio teritorijos vystymo koncepcija rengiama įvertinant galimus skirtingus plėtros scenarijus. Nagrinėjami du miestelio erdvinės raidos variantai:

- **Pirmas variantas - plėtra esamoje miestelio teritorijoje**
- **Antras variantas – racionali miestelio plėtra (mažinant miestelio teritoriją)**

Dieveniškų miestelio susisiekimo sistemos plėtros modelio formavimo principai. I-asis koncepcijos variantas.

Gatvių ir kelių tinklas. I-asis koncepcijos variantas rengiamas orientuojantis į vidinių miestelio rezervų naudojimą, miestelio struktūros tobulinimą, teritorijų bei infrastruktūros modernizavimą esamose miestelio administracinėse ribose. Tokia teritorijos raida neskatina naujų susisiekimo ašių vystymo, todėl orientuojamasi į esamos susisiekimo infrastruktūros kokybinę plėtrą. Dieveniškų susisiekimo sistemoje svarbiausios susisiekimo bei miestelio struktūrinės ašys išliks esamos Vilniaus, Geranionių, Šermukšnių, Subotnikų gatvės.

Esamas Dieveniškų gatvių ir kelių tinklo tankis iš esmės tenkina šiandieninius gyvenvietės susisiekimo poreikius ir turi rezervą ateičiai, jeigu transportiniai susisiekimo poreikiai augtų. Tolimesnė gatvių tinklo plėtra turėtų vykti pagal kokybės gerinimo scenarijų, rekonstruojant esamas prastos būklės gatves, įrengiant asfaltbetonio dangas, šaligatvius, dviračių takus, apšvietimą bei lietaus nuotekų tinklus. Būtina atsižvelgti bei užtikrinti tolimesnę susisiekimo tinklo plėtrą pagal STR „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ norminius reikalavimus.

6.4.1. lentelė. Siūloma perspektyvinė Dieveniškų gatvių klasifikacija (pagal STR „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“)

Eil. Nr.	Gatvės pavadinimas	Gatvės kategorija	Indeksas
1	Vilniaus g., Geranionių g.	aptarnaujanti	C1
2	Šermukšnių g., Subotnikų g.	aptarnaujanti	C2
3	Ašmenos g.,	pagalbinė	D1
4	Girininkijos g., Aido g., Naujoji g., Naujakurių g., Žalioji g.	pagalbinė	D2

Plėtojant miestelio teritorijas, susisiekimo ašis numatoma vystyti esamų gatvių bei vietinių kelių pagrindu, juos rekonstruojant ar esant poreikiui įrengiant tęsinius.

Siūlomi šie prioritetingi gatvių infrastruktūros tobulinimo darbai:

- rekonstruoti esamą Naujakurių gatvę nuo Geranionių g. iki Šermukšnių g., įrengiant asfaltbetonio dangą bei šaligatvį.
- Įrengti asfaltbetonio dangą Šermukšnių, Subotnikų gatvėse.
- Įrengti trūkstamas šaligatvių atkarpas Vilniaus bei Geranionių gatvėse.
- Įrengti šaligatvius Naujojoje, Subotnikų, Šermukšnių, Ašmenos, Girininkijos gatvėse.
- Įrengti autobusų stotelių įvažas.
- Gerinti eismo saugumą, ypatingą dėmesį teikiant pėsčiųjų eismui, visuomeninio transporto stotelėms, kur transporto srautai kertasi su pėsčiųjų srautais. Esant poreikiui pagrindinėse gatvėse numatyti specialias technines saugaus eismo priemones.

Sprendinių etape būtina nustatyti Dieveniškų gatvių kategorijas bei raudonąsias linijas, užtikrinančias erdvę miestelio inžinerinės infrastruktūros vystymui, pagal statybos techninį reglamentą STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“.

Pėsčiųjų ir dviračių takai. Siekiant subalansuotos Dieveniškų susisiekimo sistemos plėtros, būtina užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą pėsčiomis bei dviračiais. Tai labai svarbu, nes didžioji

dalį gyventojų kelionių realizuojama pėsčiomis ar dviračiais. Dieveniškų teritorijos dydis bei gamtinė aplinka sudaro tam puikias sąlygas. Dieveniškės yra svarbus savivaldybės turistinės traukos centras, gyvenvietės teritoriją kerta net kelios dviračių turizmo trasos. Todėl dviračių takų įrengimas yra ne tik Dieveniškų, bet ir visos savivaldybės svarbos objektas.

Siekiant skatinti dviračių naudojimą susisiekimo tikslais, pirmiausia turi būti sukurta rišli dviračių takų sistema, jungianti pagrindinius traukos objektus, rekreacines teritorijas bei miestelio centrinę dalį. Gatvėse, kurios sudaro pagrindines susisiekimo ašis, dviračių eismas turi būti atskirtas nuo motorizuoto transporto eismo, įrengiant ar nužymint jiems atskirus takus. Miestelio dviračių-pėsčiųjų takų sistema turi sudaryti darnią miestelio bemotorio transporto susisiekimo sistemą.

- Siūloma įrengti dviračių takus dviračių turizmo trasose.
- Siūloma į dviračių turizmo trasas integruoti numatomas vietines dviračių trasas, skirtas gyventojų susisiekimui. Taip apjungiant turistinės traukos centrus, rekreacines teritorijas bei socialines, ugdymo, paslaugų ir prekybos įstaigas bei formuojant rišlią dviračių takų sistemą.

Visuomeninis transportas. Dieveniškų miestelio gyventojai turi galimybes naudotis priemiestinių autobusų paslaugomis. Autobusų eismas užtikrina susisiekimą su išoriniais traukos centrais, savivaldybės centru bei sostine. Dieveniškėse yra viešojo transporto stotelės, tačiau prie jų trūksta šaligatvių, pėstieji priversti vaikščioti gatvių važiuojamąja dalimi. Neįrengtos stotelių įvažos. Būtina gerinti viešojo transporto stotelių bei šaligatvių infrastruktūrą, užtikrinant pėsčiųjų eismo sugumą, atlikti gyventojų apklausas bei peržiūrėti visuomeninio transporto eismo tvarkaraščius.

Dieveniškų miestelio susisiekimo sistemos plėtros modelio formavimo principai. II-asis koncepcijos variantas

II-ojo koncepcijos varianto susisiekimo sistemos konceptualūs sprendiniai iš esmės atitinka I-ąjį koncepcijos variantą, išskyrus tai, kad numatomos papildomos naujos struktūrinės gatvės.

6.5. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMO KRYPTYS

Vandens tiekimo sistemos vystymo koncepcija

Požeminio vandens resursai, poreikiai ir jų prognozės

Šiuo metu Dieveniškų miestelis aprūpinamas vandeniu iš vienos vandenvietės, požeminio vandens atsargos nėra žinomos. Būtina nustatyti požeminio vandens eksploatacinius išteklius. Dabartiniu periodu išgaunamo vandens kiekiai yra keleriopai sumažėję. Didelį vandens poreikių sumažėjimą nulėmė išaugusi vandens kaina, dėl to žmonės, pramonės įmonės pradėjo taupyti vandenį. Tai buvo būdinga visam Lietuvos ūkiui. Respublikos statybinės normos numato, kad bendras buitinio vandens sunaudojimas Dieveniškų skaičiuotinas 180 l/p.gyv. arba 165 m³/p. Koncepcijoje nagrinėjami du variantai: pirmas variantas – plėtra esamoje teritorijoje, antras plėtros variantas – racionali miestelio plėtra. Priimtinesnis antras variantas, nes miestelio plėtra yra koncentruojama. Antrame plėtros variante vandentiekio plėtra pareikalaus mažesnių ekonominių resursų.

Planuojant vandens poreikį ateičiai privalu atsižvelgti į galimą aptarnaujamų gyventojų kaitą, jų poreikių didėjimą bei pramonės vystymą. Paskutinį dešimtmetį gyventojų kiekis Dieveniškų mieste turėjo mažėjimo tendenciją ir 2011 m. sudarė 916. Centralizuotu vandentiekio naudojosi apie 60% (550) miestelio gyventojų. Vadovaujantis labiausiai tikėtinomis prognozėmis, 2032 m. Dieveniškėse pirmame plėtros variante galimai gyvens 800 gyventojų, antrame 901 gyventojas. Priimtinesnis antras plėtros variantas, nes daugiau gyventojų turės geros kokybės vandenį. Numatoma, kad vandentiekio sistema bus plėtojama miestelio viduje ir planuojamo periodo pabaigai gyventojų pasijungimas prie tinklų sieks 95%. Tai pagal antro varianto labiausiai tikėtiną prognozę, Dieveniškų vandentiekis 2032 m. aptarnaus apie 856 gyventojus.

Buitinio vandens kokybinių reikalavimų tenkinimas

Dieveniškų miestelio vandenvietėse išgaunamo požeminio vandens kokybė yra iš esmės gera. Kaip ir daugelyje vietų Lietuvoje, čia aptinkamas padidintas geležies kiekis. Bet kuriuo plėtros variantu didelis dėmesys turi būti skiriamas geriamojo vandens kokybei gerinti, pasitelkiant šiuolaikinius vandens gerinimo metodus.

Vandentiekio techninio stovio perspektyva

Šiuo metu Dieveniškų eksploatuojama apie 5,0 km vandentiekio tinklų. Didžiąja dalimi naudojami plieniniai ir ketaus vamzdžiai. Jie nėra ilgaamžiai. Dėl korozijos įvyksta plieninių vamzdžių prarūdimai, ketinių vamzdžių skilimai. Tai sukelia avarijas ir vandens nutekėjimus. Nuostoliai Dieveniškų vandentiekio tinkluose neviršija 20% ir vertinami kaip nedideli. Dėl korozijos vamzdynuose susikaupusios rūdžių sąnašos sukelia nepageidautiną antrinį tiekiamo vandens užteršimą. Tai yra nepriimtina nei ekologiniu, nei higieniniu, nei ekonominiu požiūriu. Šias problemas būtina spręsti renovuojant vamzdyną. Šiuolaikinės technologijos leidžia metalinius vamzdžius dengti specializuotomis cementinėmis dangomis, stabdančiomis korozijos procesą. Naujai klojamoms linijoms ar perklojamoms linijoms naudojami vamzdžiai iš polimerinių medžiagų.

Atsižvelgiant į esamo vamzdyno amžių, numatoma, kad per planuojamą periodą teks renovuoti ar naujai perkloti 3.0km esamo vamzdyno.

Konceptijoje nagrinėjami du variantai: pirmas variantas – plėtra esamoje teritorijoje, antras plėtros variantas – racionali miestelio plėtra. Pirmo plėtros varianto metu reikės pakloti 10km vandentiekio tinklų. Antro plėtros varianto metu reikės pakloti 5 km vandentiekio tinklų. Ekonomiškai naudingesnis antras variantas.

Vandenvals sistemos vystymo koncepcija

Buitinio nuotekyno sistemos vystymasis

Šiuo metų buitines nuotekas į miestelio tinklus nukreipia 60.0% miestelio gyventojų. Savo plėtra Dieveniškų miestelio buitinių nuotekų surinkimo sistema atsilieka nuo vandentiekio. Tie kas nėra prisijungę prie bendros nuotekų sistemos, naudojami vietiniai nuotekų surinkimo šuliniais, išgriebimo duobėmis. Dažni atvejai kai, išgriebimo duobės nėra sandarios ir nuotekos patenka į gruntą. Tai didina gruntinio vandens taršą, o tuose rajonuose gyventojai būtent ir naudoja gruntinį

Rengimo etapas. Konceptijos studija

vandenį buičiai. Konceptijoje nagrinėjami du variantai: pirmas variantas – plėtra esamoje teritorijoje, antras plėtros variantas – racionali miestelio plėtra. Ekonomiškai priimtinesnis antras variantas, nes buitinių nuotekų plėtra pareikalaus mažiau lėšų.

Šiuo metu Dieveniškių eksploatuojama apie 4 km buitinių nuotekų surinkimo tinklų. Savitakinių nuotekų vamzdynai yra ketiniai, keraminiai arba betoniniai, o slėginiai vamzdynai – ketiniai arba polietileniniai. Pagrindinė nuotekų surinkimo sistemos problema yra ketinių ir keraminių vamzdžių skilimai ir nutekėjimai. Infiltracija į nuotekų tinklus sudaro maždaug 20% nuo surenkamo kiekio. Dieveniškių valymo įrenginiai dabar yra pajėgūs susitvarkyti su papildoma apkrova dėl infiltracijos, tačiau nutekėjimai iš nesandarių savitakinių vamzdžių didina gruntinio vandens taršą ir blogina miestelio ekologinę situaciją.

Atsižvelgiant į esamo vamzdyno amžių tiek pirmu, tiek antru plėtros variantu, teks renovuoti ar naujai perkloti 2.0 km esamo buitinių nuotekų surinkimo vamzdyno.

Siekiant, kad 95 % miestelio gyventojų būtų pasijungę prie centralizuotos nuotekų surinkimo sistemos būtina tiesti naujas linijas.

Konceptijoje nagrinėjami du variantai: pirmas variantas – plėtra esamoje teritorijoje, antras plėtros variantas – racionali miestelio plėtra. Pirmo plėtros varianto metu reikės pakloti 10km buitinių nuotekų tinklų. Antro plėtros varianto metu reikės pakloti 5 km buitinių nuotekų tinklų. Ekonomiškai naudingesnis antras variantas.

Nuotekų valymo įrenginių galimybių įvertinimas

Dieveniškių miestelio nuotekų valymas savyje apima mechaninį ir biologinį valymą. Išleidžiamos nuotekos tenkina šiandieninius aplinkosauginius reikalavimus, tačiau planuojamo periodo eigoje numatoma valymo įrenginių rekonstrukcija. Surenkamų ir apvalomų nuotekų kiekis nėra žinomas. Tikėtina, kad planuojamo periodo eigoje valymo įrenginių pajėgumas nebus pakankamas.

Lietaus nuotakyno vystymosi koncepcija

Lietaus nuotekų yra svarbi šiuolaikinio miestelio techninės infrastruktūros dalis, užtikrinanti normalų miestelio transporto ir kitų infrastruktūrinių dalių funkcionavimą. Dieveniškių mieste nėra įrengta lietaus nuotekų sistema. Šiuo metu Dieveniškių lietaus nuotekos neapvalomos. Degalinės bei kai kurios pramonės teritorijos turi savo lokalias naftos produktų gaudykles, iš kurių apvalytos nuotekos perduodamos į miestelio tinklą. Vystant toliau lietaus nuotekų surinkimo ūkį būtina optimizuoti išleidėjų kiekį ir prie kiekvieno jų pastatyti valymo įrenginius. Plėtra esamoje miestelio teritorijoje vertinama kaip neigiama, nes sunku rasti tinkamas vietas paviršinių nuotekų išleidimui. Racionalaus plėtros variante paviršinių nuotekų išleidimas yra išsprendžiamas.

Vandentiekos ir vandenvalos sistemų vystymo prioritetai

Visumoje Dieveniškių miestelio vandentiekio ir vandenvalos sistemos yra patenkinamai išvystytos, Tačiau su laiku kylant gyventojų vartotojiškiems poreikiams bei griežtėjant aplinkosauginiams reikalavimams, šios sistemos turi būti nenutrūkstamai modernizuojamos. Siekiant optimalaus resursų panaudojimo, numatome prioritetus vandentiekio ir vandenvalos sistemų vystymuisi.

Kaip svarbiausią ir neatidėliotiną prioritetą numatome vandentiekio ir buitinių nuotekų tinklų išvystymą „bevandeniuose“ Dieveniškų miestelio rajonuose. Tai suteiktų galimybę ženkliai miestelio gyventojų daliai naudoti buitinyje kokybišką vandenį ir pagerintų miestelio ekologinę situaciją.

Antras ir neatidėliotinas prioritetas uždavinys būtų lietaus surinkimo sistemos įrengimas, įrengiant lokalius valymo įrenginius prie išleidėjų. Kadangi tokių objektų miestelio teritorijoje yra nedaug, tai šis procesas gali būti labai greitas.

Esamų vandentiekio linijų ir buitinės nuotekų atnaujinimas ar perklojimas turi būti nepertraukiamas procesas. Numatytos darbų apimtys gali būti išštos visam planuojamam periodui.

Atliekų tvarkymo koncepcija

Koncepcijoje nagrinėjami du variantai: pirmas variantas – plėtra esamoje teritorijoje, antras plėtos variantas – racionali miestelio plėtra. Tiek pirmu, tiek antru plėtos variantu Dieveniškų mieste numatoma plėsti konteinerinę atliekų surinkimo sistemą. Tai priimtinausia atliekų surinkimo sistema, kuri diegiama visoje šalyje. Dieveniškų miestelio atliekos turi būti šalinamos regioniniame sąvartyne esančiame Kazokiškėse (Elektrėnų savivaldybėje). Pirmas plėtos variantas nenaudingas ekonomiškai, nes reikės didesnių finansinių resursų tinkamai rūpintis atliekų šalinimu. Antras plėtos variantas pareikalaus mažesnių finansinių resursų ir vertinamas kaip racionalesnis.

Miestelio energetikos vystymo koncepcija

Elektros energijos tiekimas

Dieveniškų miestelis suvartoja apie 1000 MWh elektros energijos per metus. Prognozuojant elektros energijos sunaudojimą ateityje, atsižvelgiama į gyventojų bei pramonės poreikius. Vertinant ateities prognozes, atsižvelgiama į poreikius didinančius ir poreikius mažinančius faktorius. Pagrindinis elektros energijos poreikį didinantis faktorius yra bendras rajono ekonominių rodiklių ir BVP augimas, pramonės vystymas. Kaip poreikį mažinantys faktorius vertinami naujų technologijų, leidžiančių naudoti elektros energiją ekonomiškesniu režimu, panaudojimas. Šiandien vidutiniškai vienam Dieveniškų miestelio gyventojui tenka 1091 kWh per metus. Koncepcijoje nagrinėjami du variantai: pirmas variantas – plėtra esamoje teritorijoje, antras plėtos variantas – racionali miestelio plėtra.

Pirmame plėtos variante aktyviai miestui vystantis tikėtina, kad planuojamo periodo pabaigai vienam gyventojui teks 1500 kWh, tada metiniai elektros energijos poreikiai sudarys apie 1200 MWh. Reikalingos naujos transformatorių pastotės, nauji perdavimo tinklai, reikalingos labai didelės lėšos. Antrame plėtos variante aktyviai miestui vystantis tikėtina, kad planuojamo periodo pabaigai vienam gyventojui teks 1300 kWh, reikalingas žymiai mažesni kiekiai transformatorių pastočių, perdavimo linijų. Antras plėtos variantas pareikalaus mažiau finansinių resursų ir yra priimtinesnis planuojamam periodui.

Centralizuotas šilumos tiekimas

Šiluma Dieveniškų gaminama dvejose katilinėse. Pagamina kasmet apie 1600 MWh energijos. Sumenkus pramonei, stipriai sumažėjo ir šiluminės energijos poreikis. Dieveniškų šilumos tinklų nuostoliai gana dideli ir siekia 20%. Didžioji dalis miestelio šiluminių trasų yra paklotos gelžbetoniniuose kanaluose. Tokios trasos yra pasenę tiek fiziškai, tiek moraliai. Daug ekonomiškesnės yra bekanalės trasos. Kita priežastis įtakojanti nuostolius tinkluose yra per daug dideli vamzdinių diametrai. Tikėtina, kad apie 60% vamzdinių teks perkloti planuojamo periodo eigoje. Būtina renovuoti pastatus bei jų šiluminius mazgus. Užstatant naujas teritorijas tikslinga apspręsti kokią šildymo sistema ten bus naudotina. Teritorijoms, kur numatoma daugiaaukštė statyba, tikslinga numatyti centralizuotą šilumos tiekimą. Konceptcijoje nagrinėjami du variantai: pirmas variantas – plėtra esamoje teritorijoje, antras plėtros variantas – racionali miestelio plėtra. Tiek pirmame plėtros variante, tiek antrame plėtros variante didelės šilumos tinklų plėtros nenumatoma. Planuojamo periodo eigoje šilumos trasų ilgis išliks panašus arba nežymiai sumažės.

Miestelio energetikos infrastruktūros vystymo prioritetai

Prenkant miestelio energetikos vystymo prioritetus atsižvelgiama į užduočių svarbą bei laukiamą maksimalią naudą panaudojant minimalias lėšas.

Svarbiausiu energetikos prioritetu turėtų tapti pastatų ir jų šilumos punktų renovacija.

Normaliam miestelio funkcionavimui augant automatizavimo lygiui gamyboje ir buityje yra labai svarbus elektros energijos tiekimo patikimumo klausimas. Silpniausia grandis šioje srityje yra elektros įrengimų amžius. Elektros energijos paskirstymo tinklo atnaujinimas turi tapti nepertraukiamas procesas viso planuojamo periodo eigoje. Atnaujinant elektros tinklus būtina atsižvelgti į naujus galios poreikių pasiskirstymus.

Elektros tinklų vystymas naujai užstatomose teritorijose padiktuos reali būtinybė. Dabartiniu etapu sūku nusakyti kurios iš numatomų teritorijų bus įsisavintos pirmiausia. Tinklų vystymas šiose teritorijose bus nusakomas detaliais planais.

Ryšių infrastruktūros vystymas

Ryšių, telekomunikacijų sistema ir ypač internetinio ryšio tinklo plėtra yra svarbus uždavinys. Kuriant informacinę ir žinių visuomenę. Šiuolaikinės informacinės technologijos leidžia efektyviai apdoroti, saugoti ir perduoti informaciją. Tai užtikrina labai spartų jų plitimą į visas mokslo, gamybos ir privataus gyvenimo sritis. Pasiiekti, kad šios ryšio priemonės būtų prieinamos visiems potencialiems vartotojams. Planuojamo periodo eigoje būtina plėsti mobilaus ryšio tinklą, sudarant konkurencines sąlygas mobilaus ryšio operatoriams. Sukurti kaimiškų vietovių informacinių technologijų plačiajuostį tinklą Konceptcijoje nagrinėjami du variantai: pirmas variantas – plėtra esamoje teritorijoje, antras plėtros variantas – racionali miestelio plėtra. Pirmas plėtros variantas nenaudingas ekonomiškai, nes pareikalautų didelių finansinių resursų užtikrinant tinkamą ryšių paslaugos kokybę. Antras variantas naudingesnis, nes plėtra yra koncentruota. Šis variantas vertinamas kaip naudingesnis.

Miestelio ryšių infrastruktūros vystymo prioritetai

Prenkant miestelio ryšių vystymo prioritetus atsižvelgiama į užduočių svarbą bei laukiamą maksimalią naudą panaudojant minimalias lėšas. Svarbiausiu prioritetu miestelio ryšių ūkio vystyme tampa internetinio ryšio plėtra Dieveniškų mieste ir jo apylinkėse. Sekantis prioritetas pagal svarbą: mobilaus ryšio plėtra sudarant konkurencines sąlygas mobilaus ryšio operatoriams.

Ryšių tinklų vystymas naujai užstatomose teritorijose padiktuos reali būtinybė. Dabartiniu etapu suku nusakyti kurios iš numatomų teritorijų bus įsisavintos pirmiausia. Tinklų vystymas šiose teritorijose bus nusakomas detaliais planais.

PRIEDAI

GRAFINĖ DALIS